

Nemzeti Adó- és Vámhivatal: a vám-, jövedéki, bünygyi és rendészeti feladatok krónikája

Absztrakt – A tanulmány a jelenlegi Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) és annak elődszervezetei harmincéves történetét hivatott összefoglalni. A három fejezetben a szerzők részletesen felvázolják a Vám- és Pénzügyőrség, az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal, majd a NAV történetét. A második fejezetben a szervezet pénzügyi nyomozó munkájáról olvashatunk, míg a harmadik fejezet a rendészeti területen folyó tevékenységet foglalja össze.

A vámszervezet fejlődése az eltelt harminc év során

Az elmúlt harminc év alatt a NAV – valamint egyik jogelődje, a Vám- és Pénzügyőrség – számos alkalommal újult meg. A gazdasági és társadalmi környezet változására reagáló szervezet a kihívásokat fokozatosan teljesítve és új célokat megjelölve teljesíti feladatait, a költségvetési bevételek biztosítását, a jogsértő tevékenységek megelőzését, illetve felderítését.

Az 1990-es évek

A gazdasági folyamatok átalakulása a rendszerváltást követően erős, megfelelő jogszabályi háttérrel bíró, alkalmazkodni tudó szervezetet kívánt. A külkereskedelemmel foglalkozók köre számottevően nőtt, a gazdaság szereplői a korábbi szocialista kapcsolatok helyett nyugatra fordultak. Az export-import irányának változásával a kereskedelem szerkezete is módosult. A korábban viszonylag kisszámú – külkereskedelmet bonyolító – vállalat¹ helyett nagyszámú gazdálkodó adott fel és fogadott szállítmányokat, így az adminisztrációs terhek megnövekedtek. A határokon nem volt ritka a több kilométeres torlódás, fennakadásokat okoztak a jugoszláviai polgárháborús állapotok, valamint az osztrák–jugoszláv tranzitforgalom. A változás hozta bizonytalan jövő, a munkanélküliség fenyegető veszélye egyes társadalmi rétegeknél megélhetési bűnözés kialakulásához vezetett, a jogszabályi hézagok kijátszásával számos esetben magas jövedelem megszerzésének lehetőségével. „Először a gázolaj hto-ként² történő forgalmazásával, majd a színezőanyagokkal, az utalványokkal manipuláltak, megtevesztő árumegnevezéssel importáltak, a postai csekket hamisították, fiktív halasztott vámfizetési engedélyeket

¹ Szendi Antal: A vámjogi környezet 25 évvel ezelőtt. In Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes (szerk.): *Válogatott tanulmányok a Vám- és Pénzügyőri Tanszék fennállásának 25. évfordulója alkalmából*. Budapest, Nemzeti Közszozlógalati Egyetem Rendészettudományi Kar Vám- és Pénzügyőri Tanszék, 2016. 137–138.

² Hto: háztartási tüzelőolaj.

nyújtottak be, de százmilliós hasznokat értek el a műszerolajjal is.”³ Jellemző volt a gépjárműveket érintő jogsértés, az ukrán üzemanyag-turizmus, valamint az osztrák határon a fogyasztási és ruházati termékek illegális behozatala.

„A Vám- és Pénzügyőrség a gazdasági környezettel összhangban folyamatosan változó és növekvő feladatainak – amelyek időnként rendkívüli kihívást jelentettek – igyekezett eleget tenni. Tapasztalataink szerint ezen törekvés – a személyi, tárgyi és egyéb feltételek részbeni hiánya miatt is – változó mértékben járt eredménnyel. Az 1992–1995 közötti években a VP – a feladatok folyamatos bővülése, az azokat meghatározó jogszabályok változása következtében – a folyamatos átszervezés időszakát élte át. Az állandóságot elsősorban a fegyveres jelleg és a szervezeti tagoltság jelentette. [...] A VP alaptevékenységét, működési rendjét – egységes vámtörvény hiányában – számos, különböző szintű jogforrás szabályozta. [...] A testület jogállását, a szolgálati viszonyt indokolt »A fegyveres szervek hivatásos állományának szolgálati viszonyáról« szóló törvényben rendezni.”⁴

A költségvetésben már éreztették hatásukat a köztartozásokból be nem fizetett összegek, így a kintlévőségek kezelésére intézkedéssorozat készült. A testület fokozatosan jelezte, hogy milyen típusú szabályozásra van szükség a jogsértések visszaszorítása érdekében. A Vám- és Pénzügyőrség (VP) letette a kormányzati elvárásoknak megfelelő, a nemzetgazdasági érdekekre fókuszáló vámigazgatási tevékenysége alapjait. A kötelezettségeivel összefüggő munkafázisok megújítása, felgyorsítása és hatékonyabb alkalmazása elengedhetlenné vált a szolgálat ellátása során, miközben az országban a jogsértések súlya és száma folyamatosan emelkedett.

Az ellenőrzéseknek egyre nagyobb szerep jutott, a „vámkommandó” biztosította az utak, a piacok, a raktárak és telephelyek kontrollját. Az évtizedben a szervezet működését alapvetően meghatározták a számítástechnika és az informatika nyújtotta lehetőségek. A vámszakterületen 1991-ben vezették be a Harmonizált Áruleíró és Kódrendszert, valamint a VÁM 91 árunyilatkozatot. Olyan rendszert kellett működtetni, amely a vámhatóság számítógépes adatfeldolgozását, intézkedéseit segíti, könnyíti: új vámadat-feldolgozási technológiára tért át, elkészült az azonnali vámkiszabási és beszedési technológiát vámhivatali szinten támogató VÁMSZÁM program.

Jelentős változás volt az 1990-es években a vámudvarok megjelenése, amelyek a vámhivatal hivatalos helyének minősültek. A vámhivatali működéshez biztosított helyek, helyiségek oldották meg a nagy forgalom fogadását, fizikailag biztosították az áruvizsgálatok megfelelő szintű lebonyolítását, megteremtve a vámvizsgálatok infrastrukturális feltételrendszerét is. A vámbiztosíték nyújtásának kötelezettsége 1992 tavaszától általánossá vált. A külkereskedelmi áruforgalomban behozott vámáruk után kiszabott vám azonnali közlése és beszedése megvalósult, majd további szigorítások is szükségessé váltak. Az önapos fizetési határidőre is vámbiztosítékot és a zálogjog közvetlen érvényesítését alkalmazták, mivel a korábban alkalmazott inkasszónak csak a 9%-a volt eredményes.

³ Kovácsics Iván (szerk.): *Emlékkönyv a Vám- és Pénzügyőrség történetéről 1867–2000*. Budapest, VIVA Média Holding, 2000. 114.

⁴ Jelentés a Vám- és Pénzügyőrség működésének és gazdálkodásának ellenőrzéséről. Állami Számvevőszék 1995. október 2–3.

A fogyasztói árban magas adótartalommal bíró termékek a jövedéki törvény hatálya alá kerültek, így jelentős adóbevételt biztosított gyártásuk, forgalmazásuk szabályozása, fokozottabb ellenőrzése. Az állam a bevételeinek nagyfokú biztosítása érdekében rendkívül szigorú követelményrendszert alakított ki a jövedéki termékek vonatkozásában, amelyek iránt viszonylag állandó, biztos kereslet alakult ki, és magas adótartalmat hordozott magában. Ezen termékek szigorú hatósági felügyelet alatt álltak, és állnak ma is: zárt pályákon történik a termelésük, gyártásuk, tárolásuk, szállításuk, a forgalmazásuk pedig komoly hatósági kontroll alatt áll.⁵ A dohánygyártmányok, a kőolajtermékek jelentős része, a szeszipari termékek, a kávé, majd a fűszerpaprika-őrlemény is a jövedéki törvény hatálya alá tartozott. A régi és az új feladatokat egyesítve az új jövedéki törvény⁶ 1998-ban való hatálybalépésével a VP felügyeli továbbra is a jövedéki bevételeket, és a szervezet ellenőrzi a jövedéki termékeket a gyártástól egészen forgalmazásig. A számítógépes feldolgozórendszer kialakításával zárt és közvetlen kapcsolat jött létre a hatóság és a gazdálkodók között. A mezőgazdaságban felhasznált gázolaj jövedéki adójának visszatérítése új feladatként jelent meg.

A visegrádi négyek néven ismert országok (Lengyelország, Magyarország, Csehország és Szlovákia) 1992. december 21-én Krakkóban írták alá a CEFTA⁷-egyezményt, amely 1994 júliusában lépett hatályba (1996-ban Szlovénia, 1997-ben Románia, 1999-ben Bulgária, 2002-ben Horvátország csatlakozott még az egyezményhez uniós taggá válásunkig). A CEFTA-n keresztül a tagországok a nyugat-európai intézményekkel való integrációt kívánták felgyorsítani, hogy így bekapcsolódhassanak az európai politikai, gazdasági, védelempolitikai és jogi rendszerekbe, és ezáltal konszolidálják a tagországok demokratikus voltát és szabadpiaci gazdaságát. A VP a szabadkereskedelmi megállapodásban foglaltak alkalmazására a hatálybalépés évében megkezdte a felkészülést, elsősorban a vámkezelésben érintett pénzügyőrök képzésével és a szükséges belső rendelkezések kidolgozásával (hazánk az európai uniós csatlakozással egy időben lépett ki a CEFTA-ból, hiszen az uniós tagság a CEFTA-tagságot már nem tette lehetővé).

1995-ben az Országgyűlés elfogadta a vámtörvényt és a vámtarifatörvényt.⁸ A vámtörvény jelentős előrelépésnek számított a hazai vámjogi szabályozás terén, hiszen azt megelőzően csak néhány alapvető vámjogi szabályt tartalmazó törvényerejű rendelet⁹ mellett a pénzügyekért és a gazdasági ügyekért felelős miniszterek közös rendelete¹⁰ írta le a szabályok zömét. A vámjogi rendelkezések jelentős részét a vámhatóság belső normája bontotta tovább részletes szabályokra, illetve magyarázta el azokat a rendelkezéseket, ahol

⁵ Potoczki Zoltán: Jövedéki jogintézmények egykor és most. In *Biztonság, szolgáltatás, fejlesztés, avagy új irányok a bevételi hatóságok működésében*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozat, 2019. 191.

⁶ 1997. évi CIII. törvény a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól.

⁷ Közép-európai Szabadkereskedelmi Megállapodás.

⁸ 1995. évi C. törvény a vámjogról, a vámeljárásról, valamint a vámigazgatásról; 1995. évi CI. törvény a vámtarifáról.

⁹ 1966. évi 2. számú törvényerejű rendelet a vámjog szabályozásáról.

¹⁰ 39/1976. (XI. 10.) PM-KkM együttes rendelet a vámjog részletes szabályainak megállapításáról és a vámeljárás szabályozásáról.

ezt indokoltnak tartották. Az összesen 62 módosítást megélt miniszteri rendelet¹¹ írta le például, hogy mi az ellenőrző vizsgálatok tartalma a határon, és milyen esetekben kell a vámvizsgálat során külső és mikor belső áruvizsgálatot tartani. A csak a vámhatóság tagjaira érvényes belső norma¹² azonban gyakorlatilag teljes vámenellenőrzést írt elő, és nem biztosította, hogy a szükséges minimumra szorítsák a vámenellenőrzések számát, ahogy a vámenellenőrzések hatékonyságának előmozdítása érdekében ezt a vám eljárások egyszerűsítéséről és összehangolásáról szóló kiotói egyezmény előírta.¹³ A vámtörvény életbelépése hozott változást ezen a területen, mert lehetővé tette, hogy a Vámigazgatások Világszervezetének ajánlásaival és az Európai Unió elvárásaival összhangban fejlett kockázatkezelési módszerek terjedjenek el,¹⁴ és a szelektív vámenellenőrzések útján növeljék a vámhatóság hatékonyságát.

Az új EV-okmány már az uniós csatlakozás előkészületeinek részét képezte 1994-ben, tovább javítva az integráció esélyeit. Az EK-tagállamok tranzitegyezményéhez való csatlakozásra, továbbá egyes zöldségek és gyümölcsök, vágott virágok importja esetén az EK-tagállamokban ismert egyszerűsített vámérték-megállapítás alkalmazására is lehetőség nyílt. Az állami bevételek biztosítása mellett az eljárás a megbízható és jogkövető importőrök számára is védelmet nyújtott. Az elfogadott exportőr jogintézménye 1997-ben bevezetésre került. Az új vámügyi szabályozás hazai alkalmazása nemcsak az EK-csatlakozás érdekeit szolgálta, hanem a gazdálkodók számára szélesebb lehetőségeket és kiszámíthatóságot is biztosított. Az Egységes Árutovábbítási Eljárásról szóló¹⁵ és a Vámformalitások Egyszerűsítéséről alkotott egyezményhez való kapcsolódás, a vám eljárásokat érintő teljes korszerűsítés, illetve a GATT Vámérték Egyezmény magyar jogrendszerbe történő beemelése lehetővé tette az egységes gyakorlat kialakítását.

„Az árnyékgazdaság visszaszorítása rendkívül fontos az állam, a kincstár számára. Több százmillióra becsülik azt az összeget, amely a szürkegazdaság szférájában megjelenik. Ha igazi versenypiac kialakulását akarjuk – márpedig mindannyiunknak ez az érdeke –, akkor előnyben kell részesíteni mindazokat, akik az állammal szembeni kötelezettségüket teljesítik, és minden eszközzel fel kell lépni az ügyeskedőkkel szemben. Most már kedvező példák egész sora bizonyítja, hogy ez a társadalmat veszélyeztető szféra visszaszorítható.”

Az egész országban egységes ügyintézés és eljárásrendet eredményezett a nagyobb – a bevételi, a rendészeti, a nemzetközi és pénzügyi – szakterületek irányításának összefogása. Az új struktúrában végzett, vámigazgatási területen garantált szakszerű munka az eljárásjogi problémák csökkenését jelentette.

¹¹ Szendi (2016) i. m.

¹² 12600/1976. VPOP sz. a vámkezelésekre vonatkozó végrehajtási utasítás.

¹³ A hazai belső jogban kihirdette az 1982. évi 11. törvényerejű rendelet a vám eljárások egyszerűsítéséről és összehangolásáról szóló, Kyotóban az 1973. évi május hó 18. napján kelt nemzetközi egyezmény kihirdetéséről.

¹⁴ Vö. Csaba Zágón: Experiences and spread of risk analysis in the law enforcement. In Czene-Polgár Viktória – Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes (szerk.): *Innováció, elektronizáció, tudásmenedzsment*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozat, 2018. 47–57.

¹⁵ A szakzsargonban: tranzitegyezmény. Ez tette lehetővé, hogy az EU-s vám informatikai rendszerek közül az NCTS-t (lásd később) már az EU-csatlakozás előtt, 2003. október 1-jén be lehetett vezetni Magyarországon.

Hazánk már 1995-től befogadó támogatást nyújtott a nemzetközi békefenntartó erők részére a balkáni műveletekben. A nemzetközi légi és közúti áruszállítás jelentőségére tekintettel, határ-vámhivatali státusszal állandó szolgálati hely jött létre Taszáron, a katonai repülőtéren. Magyarország 1999. március 12-én hivatalosan is az Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO) teljes jogú tagja lett.¹⁶

A határforgalom ellenőrzésében a lényegi változások a 90-es évek végére érzékelhetővé váltak. A nyugat-európai mintát követve kialakított átkelőhelyek forgalomátértesztő képességét növelték, az ellenőrzések biztonságát és eredményességét kockázatkezelési módszerek¹⁷ meghonosításával fokozták. A kockázatelemzés, illetve a határátkelőhelyeken és a mélységi ellenőrzések során csempészáru-felderítő szakértők (úgynevezett kutatócsoportok) és speciális technikai eszközök alkalmazása¹⁸ meghozta a sikereket: ebben az időszakban egymást követték a rekordnak számító lefoglalások. A kereskedelmi áruforgalom továbbra is növekedett, amellet, hogy mind a járműforgalom, mind az utasforgalom volumenét a szomszédos országok jogszabályváltozásai is befolyásolták. A csökkenő várakozási időkkal egyidejűleg egyre nagyobb figyelem irányult az áruk illegális forgalmának kiszűrésére és a legális forgalom elősegítésére.

A gazdasági és társadalmi változások közepette a VP-nek folyamatosan biztosítania kellett a bevételeket úgy, hogy miközben beszedte a vámokat és egyéb közterheket, ez a tevékenység az áruk és szolgáltatások mozgásában nem okozott fennakadásokat. Az egyre bővülő feladatkörrel rendelkező, a rendszerváltáskor alig négyezer fős testület létszámának megduplázásával a bevételek is meg többszörözödtek.

Az ezredfordulótól az integrációig

Az ezredfordulóra befejeződött az 1999. november 1-jén kezdődött szervezeti korszerűsítés. A testület regionális átalakításának kizárólag szakmai érdekeket kellett követnie, amelyet a közigazgatási rendszerben elsőként a VP vezetett be. Az EK területfejlesztési politikájának megfelelően a területi parancsnokságok helyett létrejöttek a regionális parancsnokságok a vám, adó és jövedéki szakirányítási feladatok magas szintű végrehajtása érdekében.

A sikeres strukturális reformot követően folytatódott a jogharmonizációs tevékenység, a vám- és jövedéki igazgatási feladatok mindennapi végrehajtása. A szervezet feladata továbbra is a bevételi irányzatok teljesítése volt. A bevételek alakulása: míg 1990-ben közel 146 milliárd, 2000-ben már 1865 milliárd forintot szedett be a VP.¹⁹ Ezt a növekvő

¹⁶ Lásd bővebben Szendi Antal: A katonai csapatmozgások vámjogi és vámeljárási kérdései. In Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): *Tanulmányok „A változó rendészet aktuális kihívásai” című tudományos konferenciáról*. Pécs, Magyar Hadtudományi Társaság, 2013. 331–338. 8.

¹⁷ Vö. Csaba Zágon: Határellenőrzés kockázati értékelése: határátkelőhelyek kockázati profilja. *Magyar Rendészet*, 12. (2012), 1. 69–77.

¹⁸ Csaba Zágon: A logisztikai támogatást biztosító eszközök és azok alkalmazása. *Hadtudomány*, 18. (2008), 3–4. 28–32.

¹⁹ Kovácsics szerk. (2000) i. m. 115.

külkereskedelmi forgalom, az áfa és a jövedéki adó bevételeinek emelkedése okozta.²⁰ A közterhek hatékonyabb bevételezését gyorsította továbbá a vámtörvény módosítása, ami lehetővé tette, hogy a szervezet szabja ki és szedje be a vámterhet, a kamatot és a bírságot is.

A jövedéki törvény módosítása által 2000. augusztus 1-jével ismét testületi hatáskörbe került a bor. A termék előállításával, forgalmazásával és adóztatásával összefüggő, komoly munkaidő- és munkaerő-ráfordítást igénylő feladatok nem kizárólag a bevételek növelését, hanem a hamisítás elleni szervezett fellépést is célozták, ezzel biztosítva a bor hazai és nemzetközi jó hírnevének megőrzését. A korábbi években többmilliárdos adóbevétel-kiesést okozott a dohánygyártmányok csempésze, illegális forgalmazása. A szigorodó nem kereskedelmi és utasforgalmi vámmentességi szabályok, valamint az érintett területek, helyszínek fokozott ellenőrzései jelentős eredményeket hoztak. Az ásványolajtermékeket érintően elkészített feladatterv alapján ütemezett intézkedések elsősorban a felhasználókat, visszaigénylőket célozták, és az üzemanyagként is használható termékekre fókuszáltak.

Az egységes határellenőrzési stratégiában meghatározott, a határforgalom ellenőrzéséhez szükséges fejlesztések a meglévő átkelőhelyek modernizálását és új átkelőhelyek létesítését is tervbe vették. Az Európai Közösség elvárásainak is megfelelő, valamint az utazók kényelmét, a határátkelőhelyek áteresztőképességének növelését is szolgáló koncepció jött létre. A feketepiac visszaszorítása érdekében munkába álltak a kamion-röntgenek. A több ütemben végrehajtott infrastrukturális beruházások eredményeként a déli és keleti országhatáron valamennyi átkelő felújítására sor került, közülük néhányat kiemelve: átadták az új letenyei kamionterminált és a záhonyi vámhivatal schengeni rendszerű személyforgalmi terminálját; a lakosság igényeit is figyelembe vették a kiszombori, a nyírábrányi és a csengersimai határátkelőhelyek megnyitásával; a Röske–Horgos autópálya-határátkelőhely is ekkor készült el.

A hatályos magyar vámjog már korábban is nagymértékben összhangban állt az EK-előírásokkal az 1995-ben indult folyamat révén, de még néhány területen a rendelkezéseket felül kellett vizsgálni. A nemzeti szabályozás megújult, kiegészült a közösségi vonatkozású fogalmakkal és szabályokkal. Az európai uniós csatlakozást megelőző években felgyorsult jogharmonizációs folyamatok eredményeként EU-konform jövedéki törvényt²¹ és vámtörvényt²² fogadott el az Országgyűlés.

A magyar vámigazgatás különös figyelmet fordított az informatikai fejlesztésekre is. Az EU vám- és jövedéki informatikai rendszereihez való csatlakozás biztosítása érdekében, az interoperabilitási program keretében több projekt működött (például NCTS – Új Számítógépesített Tranzit Rendszer; ITMS – Integrált Tarifakezelési Rend-

²⁰ A dohánygyártmányok jövedéki adókulcsának rendszerváltást követő folyamatos emeléséről, ennek hazai és európai uniós összefüggéseiről és az „árháborúról” lásd bővebben Potoczki Zoltán: A dohánygyártmány jövedéki szabályozásának aktualitásai. In Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes – Szabó Andrea (szerk.): *Az adó- és vámszolgálatok aktuális kihívásai*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság, 2015. 197–215.

²¹ A jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló 2003. évi CXXVII. törvény.

²² A közösségi vámjog végrehajtásáról szóló 2003. évi CXXVI. törvény.

szer; CDPS – Vámárnyilatkozat-feldolgozó Rendszer; EMCS – Jövedéki Árumozgási és Ellenőrző Rendszer). Az EU PHARE-kerete jelentős támogatást biztosított a VP számítógépesítési programjának megvalósításához, valamint a meglévő alkalmazások továbbfejlesztéséhez.

„A tranzitegyezmény előírásainak megfelelően 2003. október 1-jén Magyarországon is bevezették az NCTS-t. A rendszer a 3.1. fázissal indult, amelynek keretében normál eljárásban megvalósult a vámhivatalok közötti elektronikus üzenetcsere, a papír alapon benyújtott vámáru-nyilatkozat megtartásával, és csatlakoztak a rendszerhez az engedélyezett feladók és az engedélyezett címzettek.”²³

2004. május 1-jén Magyarország az Európai Unió tagjává vált. Az ötödik bővítési folyamat Ciprus, Csehország, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Málta, Szlovákia és Szlovénia új tagságát jelentette hazánk mellett.

Jelentős feladatokat rótt a testületre a csatlakozás és az azt megelőző felkészülési időszak. A nemzetközi és nemzeti szinten is pozitív megítélésű uniós csatlakozás a VP helyzetét, alapfeladatait befolyásolta, megváltoztatta.

Az Országgyűlés megalkotta a Vám- és Pénzügyőrségről szóló 2004. évi XIX. törvényt az Európai Unió saját forrásainak, a Magyar Köztársaság költségvetésének biztosítása, a rendvédelmi, a fogyasztó- és piacvédelmi, továbbá a tagállami feladatok és a Vám- és Pénzügyőrség szerveinek feladatai ellátása érdekében.

Az első vámkezelés nélküli kamion 2004. május 1-jén nulla órákor áthaladt a hegyeshalmi határátkelőhelyen. Megszűnt a hagyományos vámellenőrzés az EU belső határává vált szlovák, osztrák és szlovén határszakaszokon,²⁴ mivel a csatlakozással egyidejűleg a vámunió tagjaivá is váltunk a többi csatlakozó országgal együtt, és működésbe léptek hazánkban is az EU számítógépes rendszerei. Igaz, az első napokban voltak fennakadások, és „a váminformatikai rendszerek működésének zavarai 2004 májusában rendkívül nagy sajtóérdeklődést, ráadásul élénk kormányzati figyelmet váltottak ki”.²⁵

A belépés egy tizenhárom évig tartó folyamat lezárását és egy új tagsági viszony kezdetét is jelentette. Magyarország ebben az integrációs folyamatban mindig törekedett arra, hogy az előnyös hatások minél korábban jelentkezzenek. A piacok megnyitásából, a befektetések megnövekedéséből, továbbá a piacgazdaság intézményeinek kiépítéséből eredő pozitív hatások a magyar gazdaságban és társadalomban már több éve jelentkeznek. Ezért a csatlakozási folyamat lezárulásának közvetlen pozitív hatásai 2004–2006 között viszonylag mérsékeltek voltak.

A 2004. év az importáfa beszédésének az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal (APEH) részére való rövid – 14 hónapos időtartamra történő – átadását²⁶ és új adónemek

²³ Suba László: Az árumozgás-felügyelet elektronizálási folyamata a vámhatóságnál. In Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes (szerk.): *Biztonság, szolgáltatás, fejlesztés, avagy új irányok a bevételi hatóságok működésében*. Budapest, MRTT Vám- és Pénzügyőri Tagozata, 2019. 202–216.

²⁴ Szendi Antal: Ügyfélélőnyök az uniós vámkódexben. *Magyar Rendészet*, 20. (2020), 1. 191.

²⁵ Suba László: A vámhatóság interoperabilitása – és annak kommunikációja. (A 2004-es EU-csatlakozás kihívásai). *Hadtudományi Szemle*, 8. (2015), 4. 306–315. (A médiaérdeklődés kezelésének részletesebb elemzését lásd ugyanott!)

²⁶ Megállapította: az általános forgalmi adóról szóló 1992. évi LXXIV. törvény módosításáról szóló 2004. évi IX. törvény 2004. május 1-jétől. Hatályon kívül helyezte: Az adókról, járulékokról szóló törvén-

hatáskörbe kerülését hozta. Január elsejével új feladatot jelentett a jövedéki szakterületen az energiaadó-törvény²⁷ kihirdetése és hatálybalépése, február elsejével önálló adóhatósági feladatként jelentkezett a regisztrációs adó.²⁸ Az új váamazonosító szám, a VPID bevezetésére is sor került. VP–APEH közös ügyfélszolgálati iroda nyílt az egyablakos ügyintézés gyakorlati megvalósítása céljából.

A külső és belső határok mentén létrejött a mélységi ellenőrzési tevékenység, a testület rendészeti és igazgatási jogkörében végzett feladatai körében. Az integráció nemcsak jogalkotási feladatokat hozott, hanem a testület szervezeti átalakítását is maga után vonta több szakterületen. Új technológia bevezetésével létrejöttek a Mobil Ellenőrzési Csoportok (MECS) – a szervezeti struktúraváltást folytatva a centralizáció és specializáció jegyében –, a jövedéki szakterületen megalakultak a regionális jövedéki központok az engedélyezési és adóztatási feladatok végrehajtására, illetve az önálló hatáskörrel és illetékességgel rendelkező középfokú szervek, valamint a megyeszékhelyi vámhivatalok fővámhivatalokká szerveződtek, a nem megyeszékhelyen működő belterületi vámhivatalok fővámhivatali kirendeltséggé alakultak át. Az uniós követelmények tükrében megújult szervezet és feladatrendszerei mellett új hatásköröket is megnyert.

Az ukrán–magyar határszakasz a cigarettacsempészet csomópontjaként működött évekig. Míg 2005 előtt leginkább a határátkelőhelyen próbálkoztak a csempészek, a szigorú ellenőrzések következtében az illegális forgalom az úgynevezett „zöldhatárra” terelődött át. A térségben a sorozatos akciók, a fokozott ellenőrzések meghozták eredményüket. Az illegális forrásból származó cigaretta piaci részesedését 27%-ról 2008-ra 7,9–9,2% közé sikerült leszorítani.²⁹

2007. január 1-jén Bulgária és Románia is az Európai Unió tagja lett, új helyzetet teremtve a keleti határszakaszon. Az eddigi külső határ belsővé vált, megszűnt az áru- és utasforgalom vámellenőrzése. A vámhatárok nélküli Európa szabad gazdaságában egyúttal biztosított az érdekvédelem, a pénzügyőrök jövedéki ellenőrzést végeztek a határtérségben. A testület kiemelt feladatai között szerepelt a feketegazdaság elleni fellépés, úgynevezett „Rapid” egységek kezdtek meg működésüket.

A testület feladatrendszere egyre sokszínűbbé vált, egyre nagyobb szerepet kaptak a szolgáltatások, az ügyfélkapcsolati rendszerek minél nagyobb mértékű elektronizálása.

„A vámdiplomáciában nemcsak testületünknek, hanem ami ennél is fontosabb, hazánknak tekintélyt szereztünk. Napi kapcsolatban állunk azzal a hét országgal, amelyekkel határaink közösek, és az európai államokkal, sőt távoli országokkal is, egyezmények szabályozzák tevékenységünket. A Vámigazgatások Világszervezetében elismerik mindazokat az erőfeszítéseket, amelyeket a korszerű vámszolgálat megteremtéséért tettünk. Kockázatelemző rendszerünket egyre több országban alkalmazzák és megbecsülésünket jelzi az a tény is, hogy a Vámigazgatások Világszervezete első regionális oktatási központját Magyarországon hozta létre.”³⁰

nyek módosításáról szóló 2005. évi XXVI. törvény 2005. július 1-jétől.

²⁷ Az energiaadóról szóló 2003. évi LXXXVIII. törvény.

²⁸ A regisztrációs adóról szóló 2003. évi CX. törvény.

²⁹ NAV: *A modern jövedéki szabályozás két évtizede Magyarországon*. 2013. 17–24.

³⁰ Arnold Mihály: *Ma már holnap van. A magyar gazdaság és a Vám- és Pénzügyőrség*. Budapest, VIVA Média Holding, 2002. 4.

Az APEH–VP integrációtól napjainkig

Az országgyűlési választásokat követően a 2010-es év második fele az APEH és a VP összevonására való felkészülés jegyében zajlott a zökkenőmentes átállás biztosítása érdekében. Az új szervezeti struktúra kialakításában több szervezeti és szakmai szempont figyelembevétele játszott szerepet, mint a szakmaiság érvényesítése, a profiltisztítás, a létszamarányosság, valamint az átlátható és az eltérő szakmai specialitások megtartása mellett is a lehető legnagyobb mértékű szervezeti azonosságra törekvés, ami az ügyfelek számára adott eligazítást ügyeik intézésében.

2011. január 1-jén a két, önmagában is tekintélyes szervezet integrációjával létrejött a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV). A jogelődök előnyeit és értékeit megőrizve létrejött, akkor 23 ezer fős szervezet célja, hogy a kormányzati elvárásoknak megfelelően, szakmailag magasabb színvonalon, hatékonyabban el tudja látni feladatait: az állam adó- és adójellegű bevételeinek biztosítását, védelmét.

A NAV létének alapvető célját, a vele szembeni társadalmi igényeket, az általa ellátandó közfeladatokat a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény határozza meg. A törvényben és különösen annak preambulumban megfogalmazottak lefektették a szervezet stratégiájának alapelveit, irányait, amelyben a hangsúlyt a közjogi bevételek teljesítése mellett a szervezeti működés stabilitásának megvalósítására, az integráció teljessé tételére, a korszerű, minőségében új, valóban hatékonyabb szervezet kialakítására helyezték.³¹

Az új szervezet háromszintű belső tagozódással működött: „a két jogelőd hatóság központi szervei összevonásra kerültek, azonban a regionális és a megyei szervek feladatrendszerüket és struktúrájukat tekintve különállóak maradtak”.³² Megyei szinten megyeszékhelyi igazgatóságok (megyénként egy vámszakmai alsófokú szerv, megtartva a szervezeti bevont, korábban önálló vám- és pénzügyőri hivatalok szakmai önállóságát, illetve egy adószakmai igazgatóság, szervezetiileg tömörítve valamennyi városi adóhivatal).

Regionális (középfokú szerv) szinten is külön adó- és külön vám- és pénzügyőri főigazgatóságok alakultak az adóigazgatóságok, illetve a vám- és pénzügyőri igazgatóságok felettes szerveiként.

A NAV teljes vám- és pénzügyőri szakmai munkájának irányítását és felügyeletét a központi hivatal látta el.³³

³¹ Magasvári Adrienn: Szervezeti integráció stratégiai szemszögből. In Keresztes Gábor (szerk.): *Tavaszi Szél 2016 = Spring Wind 2016. Tanulmánykötet*. III. kötet. Budapest, Doktoranduszok Országos Szövetsége, 2016. 63.; Magasvári Adrienn: A Nemzeti Adó- és Vámhivatal szerepe, szervezete, feladatai, személyi állománya. In Erdős Ákos (szerk.): *Integrált pénzügyőri ismeretek I. Kezdő pénzügyőrök kézikönyve*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozat, 2018a. 26.

³² Magasvári Adrienn: Az emberi tényező szerepe a szervezeti változás sikerében – egy integráció margójára. In Keresztes Gábor – Szabó Csaba (szerk.): *Tavaszi Szél 2018 = Spring Wind 2018. Tanulmánykötet*. Budapest, Doktoranduszok Országos Szövetsége, 2018b. 511.

³³ Vö. Magasvári Adrienn: Adó- és vámhatóságok szervezeti integrációja – bilaterális összehasonlítás, avagy egy tanulmányút tapasztalatai. In Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes – Szabó Andrea (szerk.): *Az adó- és vámszolgálatok aktuális kihívásai*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság, 2015. 165–

A NAV három helyett kétszintű szervezetként folytatja tevékenységét 2016-tól az adó- és vámszakmai területen. Megszűnt a hét regionális főigazgatóság, és a központi irányítás közvetlenül biztosítja a szakmai felügyeletet és irányítást. A megyei (fővárosi) adó- és vámigazgatóságok területi szervként végzik feladataikat. A NAV jelenleg az egyetlen olyan központi hivatal, amely fegyveres rendvédelmi feladatokat is ellát a jogszabályi felhatalmazás birtokában.³⁴

A társadalmi, nemzeti, jogszabályi és európai uniós elvárásoknak megfelelően az adók, illetékek, járulékok és vámok jogszerű, még eredményesebb és hatékonyabb biztosítása volt a NAV 2011. évi kiemelt feladata.

2011-ben a vámeljáráások száma a behozatali irányú vámeljáráások kivételével emelkedett. Az előző évhez képest a legnagyobb mértékű növekedés az árutovábbítási eljárások számában következett be. Az Európai Unió elvárásainak való megfelelés érdekében lehetővé kellett tenni, hogy a vámeljáráások elektronikus úton legyenek indítványozhatók. Ez az export-áru nyilatkozatok elektronikus benyújtása során mind normál, mind egyszerűsített eljárásban megvalósult. Az év végén a behozatali irányú vámeljáráások 86%-át az ügyfelek már elektronikusan indítványozták. E követelménynek való megfelelés érdekében az uniós és a nemzeti vámrendszerek folyamatos fejlesztés és korszerűsítés alatt állnak, amelynek eredményeként a behozatali irányú vámeljáráások vámáru-nyilatkozatait a 2011-es 86%³⁵ után (625 ezer darabból 537 ezer darab) a 2020. évben már tulajdonképpen 100%-ban (2019 évben 785 ezer darab) elektronikusan nyújtották be az ügyfelek. A NAV az exportindítványok tekintetében a 100%-ot már 2011-re elérte.³⁶

A vámengedélyek kiadásának teljes folyamata szintén elektronikussá vált. A vámeljáráások egyszerűsítése és gyorsítása érdekében tett európai uniós és nemzeti törekvések hatására egyre inkább az utólagos jellegű ellenőrzésekre helyeződött a hangsúly. Az uniós elvárásoknak megfelelően a vámhatóság és az ügyfél közötti kapcsolattartásnak elektronikusan kellett megvalósulnia, ami az Unió Vámkodekx (UVK) egyik fő szabálya. A hatóság és ügyfeleinek partneri viszonya további előnyöket biztosít mindkét fél számára, amely során a legmegbízhatóbb ügyfelek részére egyszerűsítéseket és könnyítéseket tesz lehetővé. Az engedélyezett gazdálkodók (AEO) szerepe az UVK 2016. évi bevezetésével teljessé vált ki. Az előnyre az önként vállalt kritériumok teljesítésével jogosultak, így helyettük a vámhatóság a nagyobb kockázatot jelentő gazdálkodókra tud fókuszálni.

176. és Szabó Andrea: Rendészeti kontroll a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnál. *Magyar Rendészet*, 13. (2013), 2. 95–102. és Szabó Andrea: Kormányhivatal – rendészet? *Magyar Rendészet*, 12. (2012), 4. 147–153.

³⁴ Szabó Andrea: Egy új „státusú” központi hivatal rendvédelmi feladatai. In Deák József – Gaál Gyula – Sallai János (szerk.): *A toll sokszor erősebb, mint a kard. Rendészettudományi tanulmányok Prof. Főrizs Sándor 65. születésnapja tiszteletére*. Budapest, NKE Rendészettudományi Kar, 2016. 200–210. és Szabó Andrea: A pénzügyi igazgatás szervezeti keretei egykor és most a rendészeti feladatok tükrében. In Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): *Szent Lászlótól a modernkori rendészettudományig*. Pécs, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja a Magyar Rendészettudományi Társaság közreműködésével, 2017. 354.

³⁵ NAV: *NAV Évkönyv 2011. Tények, információk a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetéről és annak 2011. évi tevékenységéről*. Budapest, 2012. 20.

³⁶ NAV: *NAV Évkönyv 2019. Tények, információk a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetéről és 2019-es tevékenységéről*. Budapest, 2020. 21.

Az elmúlt tíz évet tekintve a vámhatóságok funkciójában változás figyelhető meg, azáltal, hogy a pénzügyi szerep helyett előtérbe kerültek a lakosság biztonsága és védelme érdekében végrehajtott feladatai.³⁷ Egyre hangsúlyosabbá vált olyan termékkörök vámel- lenőrzése, amelyek az EU állampolgárainak életét, testi épségét vagy a környezetet védik, úgymint a szellemi tulajdonjog védelme, vagy a védett állat- és növényfajokból készült termékek ellenőrzése.

Az internet térnyerése a kereskedelmi környezetet is átalakította mind hazai, mind nemzetközi viszonylatban, az e-kereskedelem megváltoztatta a határokon átnyúló áru- forgalmat. Megkönnyítette a globális piacokhoz való hozzáférést, ugyanakkor növelte a pénzügyi és biztonsági kockázatokat. Az EU az e-kereskedelmet gyakorlati téren elsődlegesen a kieső áfabevételek biztosítása szempontjából közelítette meg, mivel az áfafizetési mentességre vonatkozó 22 eurós határértékkel³⁸ együtt jelentős bevétel- kiesést okozott és okoz a tagállamok számára. Ezt felismerve az Európai Bizottság az áfamentesség eltörléséről döntött, így 2021. július 1-jétől az értékhatár eltörlésével az alacsony értékű küldeményekről is minden esetben írásbeli vám-árunyilatkozatot kell adni. A várhatóan milliós nagyságrendű bejelentések növekedésének zavartalan kezelésére mind a vámhatóságnak, mind az ügyfeleknek készülniük kell.

A NAV számára rendkívül fontos feladat volt 2020-ban a brexitre történő felkészülés, hiszen a várhatóan megnövekedő forgalom okán fel kellett mérni a szükséges erőforrás- igényeket, azonosítva a szükséges létszám bővítést. Emellett az ügyfeleket is folyamato- san tájékoztatni kellett az aktualitásokról, illetve a várható változásokról. Ennek során különösen az ez idáig harmadik országos forgalom nélküli, az uniós vámjogszabályokat nem ismerő cégekre kellett koncentrálni, amelyek számára a brexit vámjogi képviselő hiányában szoftverbe, munkaerőbe való beruházást jelent.

A jövedéki szakterületnek szintén célja, hogy egy nagyobb szervezet tagjaként megerősítse az eddigi ügyfelek bizalmát, illetve bővítse a partneri kapcsolatok tartalmát. A szakmai szövetségekkel való partneri kapcsolat elmélyítésére, a szorosabb együttmű- ködés kialakítására és a napi problémák megbeszélésére biztosított egyre több szintéren lehetőséget.

A kormányprogram szerint 2010-ben életbe lépett jövedéki törvénymódosítás eredmé- nyeként magánszemélyek is birtokolhatnak szeszfőző berendezést, illetve saját részre főz- hetnek azzal különböző párlatokat, ennek értelmében pálinkát is.

A jövedéki szabályozásban az egyszerűsítések mellett szigorítások alkalmazása is szükségessé vált, például a bázisolajokra elkövetett jogsértések miatt, így egyes ásványolajtermékekre bejelentési kötelezettséget vezettek be. A hamisított üzemanya- gokkal elkövetett csalások mögött jól szervezett, nemzetközi szinten együttműködő bűnözői körök állnak, akikkel szemben a tagállamok csak együtt tudnak hatékonyan intézkedni. Hasonló a dohánygyártmányok illegális behozatalával, forgalmazásával

³⁷ Vö. Szabó Andrea – Takács Dávid: Magyarország és Kína kereskedelmi kapcsolatai és a bevételi hatóságot érintő kihívások. In Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes (szerk.): *Biztonság, szolgáltatás, fejlesztés, avagy új irányok a bevételi hatóságok működésében*. Budapest, MRTT Vám- és Pénzügyőri Tagozat, 2019. 218–241.

³⁸ Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény 94. § (1) bekezdés c) pont.

szembeni fellépés, hiszen hazánk Európa egyik legfertőzöttebb, Európai Unión kívüli területével határos. A NAV jelentős erőforrásokat biztosít az ország keleti régióiban, harmadik országos határszakaszain a cigarettacsempészet megakadályozása érdekében. Az Ukrajnával való szomszédságunkból fakadó kitettségünk ellenére az eredményeink kiemelkedőek, a nemzetközi kutatások 2019-es utolsó adatai szerint Európában a cigaretta feketepiac 7,9%, míg ez az arány Magyarországon 7,2%.

Az elfogadott „trafiktörvény”³⁹ alapján állami monopóliummá vált a dohánytermékek kiskereskedelme, az állam koncessziós szerződéssel engedheti át az értékesítést az érdeklődőknek, azt kizárólag vámhatósági engedély birtokában lehet folytatni.

Az elektronikus eljárások köre egyre inkább szélesedett. A NAV megalakulása-skor a jövedéki adóbevallások és adatszolgáltatások mintegy 69%-a volt elektronikus. A 2016-ban kihirdetett új jövedéki adótörvény⁴⁰ kapcsán végrehajtott informatikai fejlesztések eredményeképpen a jövedéki szakterületen megvalósult a teljes körű elektronikus ügyintézés. Annak tapasztalatait és az adózók által teljesített bejelentések adatait felhasználva a NAV folyamatosan bővítette szolgáltatását. 2019-től már lehetőség van arra, hogy a jövedéki adóbevallások tervezetét a NAV elkészíti, és egy webes felületen elérhetővé teszi az adózói számára. A NAV 2019 januárja óta összesen 795 adózónak 15 781 db tervezetet küldött ki.

Az új, keretrendszerű szabályozás révén a jövedéki adózás átláthatóbbá vált Újdon-ságként vezette be a tényleges adókockázathoz igazodó dinamikus biztosítékrendszert. A korábban hatályos szabályozáshoz képest jelentősen csökkent az engedélytípusok száma, ami az adminisztrációs terhek jelentős csökkentését is jelenti. A legnagyobb változás az egyszerűsített adóraktárakat érintette, mivel a korábban ilyen engedéllyel rendelkező adózók többsége kisüzemi bortermelőként folytatja tevékenységét. Nem tartalmaz keretengedélyes tevékenységet, valamint megszűnt az adóraktári engedélyek kategóriákba történő sorolása.

A NAV 2018-ban úgy döntött, hogy proaktív és felkészült szervezetként, a külső tanulmányokra és a belső tapasztalatokra támaszkodva alakítja ki azt a szervezeti koncepcióját, amely leginkább megfelel a digitális kor kihívásainak, és egyben biztosítja a személyi állomány részére a hatékony feladatellátást. Az egész szervezetet érintő folyamatraci-onalizálási tevékenységnek részelemeként kerül sor a jövedéki adóztatási folyamatok adószakmai tevékenységbe történő integrálására.

2015. január 1-jén hatályba lépett az áruk útjának nyomon követését biztosító Elektronikus Közúti Áruforgalom Ellenőrző Rendszer (EKÁER). Célja, hogy az áfával kapcsolatos visszaélések elleni küzdelem egyik legfontosabb eszközeként segítse az adóelkerülő magatartások feltérképezését, a gazdaság fehérítését és a meg nem fizetett közterhek realizálását, preventív szerepe révén pedig a központi költségvetést megillető bevételek minél magasabb szintű biztosítását. További cél az élelmiszer-biztonság növelése, a jogkövető piaci szereplők helyzetének erősítése. Az elmúlt években bebizonyosodott, hogy

³⁹ 2012. évi CXXXIV. törvény a fiatalok dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről.

⁴⁰ 2016. évi LXVIII. törvény a jövedéki adóról.

az EKÁER eredményei vitathatatlanok.⁴¹ Az eredményességet az Európai Bizottság is elismerte, egyebekben az indított kötelezettségzegési eljárása során is, azonban a rendszer átalakítása nem volt megkerülhető. Az ennek nyomán bevezetett jogszabályváltozás fő törekvése, hogy a módosítások ellenére is megmaradjon a rendszer hatékonysága.

A VP számára 2010-ben új feladatként jelentkező fémellenőrzési hatáskör – különösen annak társadalmi és gazdaságvédelmi hatására tekintettel – kiemelt prioritással bírt. Az engedélyezés, az adatszolgáltatás, valamint az ellenőrzés szabályai szorosan illeszkednek a fém törvényben⁴² megjelenő jogalkotói szándékhoz, a fő cél nem a legális vállalkozások ellehetetlenítése, hanem visszaszorítani a kulturális javakban, köz- és magántulajdonban okozott károkat, illetve az ezekből eredő fekete- és szürkegazdaságot. A testület hatósági ellenőrzés keretében kérelemre vagy hivatalból ellenőrizte a fémkereskedő fémkereskedelmi tevékenységét, valamint a fémkereskedelmi engedélyköteles anyagok más személy általi begyűjtését, értékesítését és hasznosítását. A jelentős gazdasági károkat okozó és a közszolgáltatások biztonságát, továbbá az élet- és vagyonbiztonságot fenyegető fémlopások és illegális fémkereskedelem visszaszorítása, valamint a kulturális javak védelme érdekében az országgyűlés megalkotta a fémkereskedelemtől szóló 2013. évi CXL. törvényt. A NAV kiemelt feladata a fémkereskedelmi anyagok tekintetében elkövetett jogsértések számának visszaszorítása, valamint a közüzemi berendezések, köz-művek működésének védelme. A NAV jelenlegi célja, hogy a 2021. évben hatályba lépett jogszabály-módosításokkal megjelenő új kötelezettségek és szankciórendszer kapcsán az érintett gazdálkodói kör adminisztrációs terhei csökkenjenek. További cél, hogy az új informatikai megoldások (webes nyomtatványok) bevezetésével közérthetőbb hatósági eljárások kerüljenek kialakításra a fémkereskedelmi szakterületen.

2019. július 1-jétől a harmadik országos határátkelőhelyeken a NAV, valamint az Országos Rendőr-főkapitányság között megkötött együttműködési megállapodás eredményeként működik az egyvonalas határellenőrzési rendszer. A NAV és a Rendőrség együtt ellenőrzi az utasforgalmat, így csak egyszer kell megállnia a járműveknek. Célja a belépő személyforgalom összehangolt, a párhuzamos elemek elhagyásával, egy megállással történő biztonságos, gyors és a schengeni követelményeknek megfelelő közös ellenőrzésének szabályozása a határforgalom-ellenőrzés kulturált végrehajtása érdekében. A bevezetett intézkedések eredménye az érintett személyi állomány munkakörülményeinek és hatékonyságának optimalizálása, úgy, hogy a határforgalomból adódó leterheltség optimálisabbá vált.

Az új koronavírus-járvány okozta világjárványban a NAV is rendkívüli szervezeti működést érintő intézkedéseket, lépéseket vezetett be, átmeneti intézkedéseket határozott meg. A NAV-nak a világjárvány idején is kiemelt feladata a kormányzat által kiadott veszélyhelyzeti és a gazdaságvédelmi akciótervekben meghatározott intézkedések gyors és hatékony támogatása, olyan módon, hogy a NAV által lefolytatott ellenőrzések nem okozhatnak súlyos zavarokat az ellátási láncokban, az alapvető általános érdekű szolgáltatásokban, a nemzetgazdaságban és az EU gazdaságának egészében. A pandémia

⁴¹ Vö. Pajor Andrea: Az EKÁER-ellenőrzések rendészeti jellege. *Magyar Rendészet*, 20. (2020), 1. 107–120.

⁴² A fémkereskedelemtől szóló 2013. évi CXL. törvény.

elleni védekezést szolgáló árucikkek vámmentes vámeljárással alá vonása érdekében az EU vámmentességi rendelet⁴³ jogcímének aktiválása vált szükségessé.⁴⁴ Az eljáró vámszervek kiemelt figyelmet fordítottak a Covid-19-járvány elleni védekezéshez szükséges, immár a 2000 tonnát is meghaladóan érkezett eszközök behozatalára, hogy azok forgalma zökkenőmentes legyen. A NAV szintén érvényt szerzett a védekezés kapcsán a bizonyos védőeszközöket és – a gyógyszerészeti termékekkel összefüggő általános rendészeti feladatain túl⁴⁵ – a gyógyszereket, gyógyszerhatóanyagokat érintő kiviteli tilalmaknak és korlátozásoknak is. A NAV 2020-ban komplexen kezelte azon intézkedéseit, rendelkezéseit, amelyekkel biztosította a vám és adóztatás rendszerének működési folytonosságát, megőrizte saját munkatársainak egészségét, illetve a gazdasági élet szereplőinek támogatását.

A pénzügyi nyomozás két évtizede

Az állam pénzügyi érdekeinek védelme, a költségvetési csalás és adókikerülés elleni küzdelem, a nemzeti költségvetés védelme, a társadalombiztosítási és szociálpolitikai érdekek, a polgárok által az adórendszerek méltányosságába és hatékonyságába vetett bizalom védelmére az állam büntetőjogi eszközöket is alkalmaz. Ehhez törvényben biztosítja a szükséges büntetőjogi és szervezeti kereteket.

Speciális intézkedések rendszere

1998-ban újszerű, mondhatni, merész gondolatként merült fel, hogy az adóigazgatás szervezetéhez tartozzék az állam költségvetését megkárosító bűncselekmények nyomozásának hatásköre. Ez annak az eszközrendszernek az integrációját is jelentette, ami lehetővé tette a központi és egyúttal az uniós költségvetés védelméhez szükséges hatósági fellépést.

Bár az ilyen típusú bűncselekmények nyomozása nem volt előzmény nélküli, mégis innentől számítható a gazdasági bűncselekményekkel szembeni speciális intézkedések rendszerének kialakulása.

A mai modell ősénekin tekinthető az APEH Bűnügyi Igazgatóságának tevékenysége, és ugyan a hatáskörök visszarendeződésére is volt kísérlet, az élet igazolta az ilyen típusú specializáció létjogosultságát. Különösen az elmúlt évtized eredményeire hivatkozha-

⁴³ A vámmentességek közösségi rendszerének létrehozásáról szóló, 2009. november 16-i 1186/2009/EK tanácsi rendelet.

⁴⁴ A Bizottság 2020. április 3-i (EU) 2020/491 határozata a 2020-as Covid-19-járvány hatásaival szembeni fellépéshez szükséges áruk behozatali vám- és hozzáadottértékadó-mentességéről.

⁴⁵ Erdős Ákos: (Gyógy)szer – A gyógyszerrendészeti szabálysértések. *Vám-Zoll*, (2014), 4. 14–16.; Erdős Ákos: Gyógyszerrendészet – egy speciális feladat kihívásai. In Szabó Andrea – Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes (szerk.): *Az adó- és vámszolgálatok aktuális kihívásai. Konferencia- és tanulmánykötet*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság, 2015. 66–82.

tunk, amikor kijelentjük, hogy a bünyügyi szervezet szakmai és költségvetésre is hatással lévő sikerei ebben a modellben a legjelentősebbek. Ezek ráadásul az igazságszolgáltatási megítélést, a joggyakorlat folyamatait is befolyásolták. Elértük, hogy a vagyonviszszaszerezésre alkalmazott kényszerintézkedésekkel kapcsolatos joggyakorlat egységes legyen, és a bírói, ügyészégi megítélés a korábbinál nagyobb mozgásteret biztosítson a nyomozóknak az elkövetőkkel szemben. Ennek köszönhetően ma már a gyakorlatban is érvényesülhet az a jogpolitikai szándék, hogy a bünelkövetők vagyonának zárolásával a lehető legnagyobb mértékben csökkenjenek a központi költségvetésnek okozott károk.

Időközben persze változtatni kellett a stratégián, és a korábban megszokott, mármár tömeges ügyindítási, ügybefejezési gyakorlattól eltérően a költségvetésre valódi hatással lévő, szervezett formában elkövetett ügyekre, az azok háttérében lévő irányítókra és köreikre koncentráltak az erőforrások. A szemléletváltásból adódó felderítési, vagyonviszszaszerezési csúcsteljesítmény nagyságrendekkel növelte a pénzügyi nyomozók munkájának a költségvetési bevételekben is mérhető és a magyar gazdaság tisztulását eredményező hasznát. Ezt erősítik a digitalizáció révén fejlődő adóigazgatási módszerek, adatelemzési technológiák, amelyek egyebek mellett lehetővé teszik a jogsértések korai feltárását, gyakran megelőzését is.⁴⁶

Tehát a jövőben is a szervezett bünyözésnek kell a célkeresztben lennie. Ehhez továbbra is lépést kell tartani a gazdasági változásokkal és a bünelkövetők kommunikációs rendszereinek rohamos fejlődésével. Ez a Nemzeti Adó- és Vámhivatal bünyügyi szervezete számára a következő időszak legnagyobb kihívása.

Szervezeti változások

A gazdasági bűncselekmények nyomozása 1999 előtt a rendőrség gazdaságvédelmi szerveinek hatáskörébe tartozott. Ezt megelőzően is működtek a Vám- és Pénzügyőrségnél nyomozócsoportok, azonban ezek a vámhivatalok keretein belül végezték a nyomozói tevékenységet. 1992-ben történt meg a nyomozószervezet jelentős átalakítása, amikor a hét megyeszékhelyen működő vámhivataltól elkülönülten felálltak az első nyomozóhivatalok, amelyek olyan eredményesen működtek, hogy 1994-ben valamennyi megyeszékhelyen létrehoztak önálló nyomozóhivatalt. Ekkor a Vám- és Pénzügyőrség nyomozóhatósági jogköre olyan bűncselekményekre terjedt ki, amelyek a szervezet szakigazgatási területeihez kapcsolódtak, mint az adó- és társadalombiztosítási csalás, a csempészet és vámmorgazdaság, a devizagazdálkodás megsértése, a csekkel visszaélés, vagy pénzügyi bűncselekményekkel összefüggésben elkövetett bélyeg-, magánokirat-, illetve közokirat-hamisítás. A jogkört később kiegészítették az említett elv alapján a jövedéki termékekkel visszaélés vagy az áruhamisítás üldözését lehetővé tevő tényállásokkal

⁴⁶ Vankó László: Az adózás kriminalizálása és annak aktualitásai. In Domokos Andrea (szerk.): *A költségvetés büntetőjogi védelme konferencia előadásainak szerkesztett változata*. Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar – Patrocinium, 2017. 79.

is, de a szervezet nyomozó hatósága meghatározott ideig és szűk körben kábítószerrel való visszaélés ügyek nyomozására is felhatalmazást kapott.

A pénzügyi nyomozás Magyarországon önállóan 1999. február 1-jén jelent meg, ekkor alakult meg az adóhatóság szervezetében létrehozott, de nagyfokú önállósággal rendelkező nyomozó hatóság, az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal (APEH) Bűnügyi Igazgatósága. 2002-ben ez a szervezet megszűnt, újra az általános nyomozó hatóság szervezetében jött létre a Nemzeti Nyomozó Iroda, amely ugyanolyan hatáskörrel, de lényegesen megváltozott feltételek mellett folytatta a korábbi munkát egészen 2006. szeptember 15-ig, amikor a Vám- és Pénzügyőrség lett az állami bevételek biztosítására kijelölt szerv. 2011. január elsejétől a pénzügyi és gazdasági bűncselekmények döntő része az akkor alakult Nemzeti Adó- és Vámhivatal hatáskörébe került.

Hatáskörök átalakulása

A Vám- és Pénzügyőrség nyomozó hatósági hatásköre az 1990-es évek végétől folyamatosan bővült. A jövedéki termékekre megvalósított visszaélés és az elkövetéshez szükséges eszközökkel történő elkövetés bűncselekményi kategóriák „visszatérése” után, a 2000-es években felgyorsult a VP hatáskör-bővítésének folyamata.

A 2000-es évek elejétől a hagyományos „vamos” bűncselekmények mellett újra, folyamatosan kerültek hatáskörbe a jövedéki termékekkel kapcsolatos visszaélések (először a jövedéki termékekre elkövetett áru hamis megjelölése, a későbbiekben pedig a klaszszikus jövedékes bűncselekmények).

A vámhatóság áruforgalom-ellenőrzési tevékenysége generálta a kábítószerrel és prekurzorokkal elkövetett bűncselekmény részbeni nyomozóhatósági jogkörbe vonását, ami 2003. július 1-jétől a Vám- és Pénzügyőrség (VP) hatáskörébe tartozott, ha a VP észlelte a bűncselekményt, vagy tette a feljelentést. Persze a pénzügyőri tevékenység természetéből fakadóan a kábítószer-bűnözés elleni fellépésben már ezt megelőzően is fontos szerepe volt a szervezetnek.⁴⁷

Az APEH Bűnügyi Igazgatóságának megszüntetésével – a VP mellett – a Nemzeti Nyomozó Iroda köztisztviselő pénzügyi nyomozói folytatták egy darabig a nyomozást-nyolcféle bűncselekmény (például az államháztartási alrendszereket érintő adóbűnözés, csődbüntett, számvitel rendjének megsértése stb.) miatt a 2000-es évek közepéig.

Az adóra, járulékra, költségvetési támogatásra elkövetett egyes gazdasági és pénzügyi bűncselekményekkel kapcsolatos hatékonyabb fellépés és ezáltal a költségvetés bevételi oldalának fokozottabb védelme érdekében tovább bővült a VP nyomozó hatósági jogköre. 2006. szeptember 15-ével a fentebb említett nyolc (például adócsalás, csődbűncselekmény, vagy a szubvenció csalások nemzeti és uniós érintettségű eseteinek pönalizálására hivatott jogosulatlan gazdasági előny megszerzése, vagy az Európai Közösségek

⁴⁷ Erdős Ákos: A Vám- és Pénzügyőrség kábítószer-ellenes tevékenysége a rendszerváltást követő első évtizedben. *Rendvédelem-történeti Füzetek*, 27. (2017), 54. 17–19.

pénzügyi érdekeinek megsértése), tipikusan a „fehérgalléros bűnözéshez” kapcsolódó jogsértés elleni fellépés faladata a zöldruhásokhoz került.

A vám- és pénzügyőrségi további nyomozati hatáskörbővítés szorosan kapcsolódik a 2006. szeptember 15-i hatáskör-átcsoportosítás következtében a testület által 2007-ben produkált eredményekhez (a rendőrhatalóságtól átvett majd 5000 nyomozás által generált „ügyhátralék” 77,8%-át dolgozta fel a vám-nyomozó szolgálat 2007-ben).

A fentiek mellett egy másik szempontból (szellemitulajdonjog-sértések elleni fellépés) is jelentős állomása volt 2006 a jogi környezet változásának. Ekkor került a VP hatáskörébe az áru hamis megjelölése, továbbá a szerzői és szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése bűncselekmények teljes körű nyomozása.

Az adóra, járulékra, költségvetési támogatásra elkövetett egyes gazdasági és pénzügyi bűncselekményekkel kapcsolatos hatékonyabb fellépés, és ezáltal a költségvetés fokozottabb védelme céljából tovább bővült a testület nyomozó hatósági jogköre.

2008. január 1-jei hatállyal a VP hatáskörébe került a pénzmosás, valamint a pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztása bűncselekmények nyomozása is.

2010. január 1-jével a VP hatásköre új bűncselekményekkel bővült, ezek: fémkereskedelmi engedélyköteles anyagra vagy fémkereskedelmi engedélyköteles anyag ötvözetére elkövetett lopás, fémkereskedelmi engedélyköteles anyagra vagy fémkereskedelmi engedélyköteles anyag ötvözetére elkövetett orgazdaság. Ezek csak egy évig, 2011. január 1-jéig tartoztak a VP nyomozati hatáskörébe.

2011. január elsején az APEH és a VP integrációjával létrejött a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV). Ugyanakkor a rendőrség hatáskörébe került az ország területére behozattal, az ország területéről kivittel, valamint az ország területén átvittel elkövetett visszaélés kábítószerrel és a visszaélés kábítószer előállításához használt anyaggal.

2012. január 1-jével a NAV hatásköréből kikerült a visszaélés jövedékkel, a jövedéki orgazdaság és a csempészet bűncselekmény. Ennek oka az volt, hogy új bűncselekményként került a NAV hatáskörébe a költségvetési csalás, költségvetési csaláshoz kapcsolódó felügyeleti vagy ellenőrzési kötelezettség elmulasztása, az orgazdaság, ha vámellenőrzés alól elvont nem közösségi árura vagy jövedéki adózás alól elvont termékre követik el. A NAV hatáskörébe került költségvetési csalás bűncselekmény megalkotott tényállása számos korábbi bűncselekményt olvasztott magába. Ez a tényállás valamennyi olyan bűncselekményt magában foglalja, amely közpénzeket érintő vagyoni hátrányt okoz: a korábbi *bevételecsökkenést eredményező tényállásokat*, mint a munkáltatással összefüggésben elkövetett adócsalás, visszaélés jövedékkel, csempészet, valamint *a közpénzek jogosulatlan megszerzésével kapcsolatos tényállásokat*, úgymint a költségvetés sérelmével járó – leggyakoribb esetben az áfa visszaigénylésével elkövetett – csalások, jogosulatlan gazdasági előny megszerzése, Európai Közösségek pénzügyi érdekének megsértése.

A 2013. július 1-jei büntető eljárásról szóló törvény (Be.) módosítása további lényeges változást hozott: a pénzmosás, a pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztása bűncselekmények akkor tartoznak a NAV nyomozó hatósági hatáskörébe, ha azokat egyéb, NAV nyomozó hatósági hatáskörébe tartozó bűncselekményekkel összefüggésben követték el, egyébként ezen bűncselekmények esetén a rendőrség nyomoz.

Stratégia a bűncselekmények visszaszorítására

Ma a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hatáskörébe tartozó bűncselekmények legnagyobb volumenét a költségvetési csalás jelenti, ez nevezhető a pénzügyi, gazdasági bűnözés alapbűncselekményének. A legjellemzőbb elkövetési forma az adóbevételek csökkentése valótlan adatokra alapozott adóbevallással. Gyakran az adóbevallásban szereplő adatok mögötti gazdasági eseményekről szóló számlák is fiktívek.

A NAV bűnügyi szakterületének stratégiai célja a nemzeti és uniós költségvetési bevételek biztosítása a gazdasági bűnözés kifizetődőségének csökkentésével, a szervezett bűnözői csoportok pénzügyi alapjainak elvonásával és a bűncselekménnyel okozott kár megtérülésével.

A NAV és elődszervei a nemzetközi súlyos és szervezett bűnözés elleni hatékony fellépés érdekében a nemzetközi bűnügyi együttműködés lehetőségeit is messzemenőig felhasználja. A regionális rendészeti együttműködés szempontjából kulcsfontosságú balkáni térségekben 1999-es megalapításától aktív tagja a Délkelet-európai Rendészeti Központnak, 2004-től pedig összekötő tiszttel is jelen van az EU-tagországra koncentrált Europolban. Számos további csatornán, két- és többoldalú együttműködési formán keresztül biztosítja a nemzetközi bűnügyi információcserét, vagy szükség esetén a határon átnyúló műveletek koordinációját.⁴⁸

A nemzetközi térnyerés az oktatás területén is megvalósult, amikor 2014-ben a NAV és a Belügyminisztérium létrehozta a Nemzetközi Pénzügyi Nyomozói Akadémiát (*International College of Financial Investigation*, ICOFI). A szervezet támogatja a pénzügyi, gazdasági bűnözés elleni hatékony fellépést erősítő nemzetközi együttműködést.⁴⁹

2015-től az új stratégiai célokkal összhangban a NAV bűnügyi szakterülete erőforrásait a kisebb súlyú bűncselekményekről a súlyosabb, a költségvetésnek jelentős károkat okozó, a társadalomra veszélyes, szervezeten elkövetett bűncselekmények felderítésére irányította. A komplexebb szemlélet eredményeként számottevően nőtt a még kísérleti szakaszban megakasztott bűncselekmények száma, ami által sikerült a költségvetési bevételek csökkenését is megelőzni. Az új stratégia eredményeként jelentősen javultak a vagyonbiztosítási, azaz kármegtérülési adatok, miközben az újonnan indított nyomozások száma és az azokhoz kapcsolódó elkövetési érték csökkent.

⁴⁸ Csaba Zágon: Felderítési információkon alapuló rendszet a nemzetközi akciók tapasztalatainak tükrében. In Czene-Polgár Viktória – Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes (szerk.): *Mérföldkövek az adó- és vámigazgatás történetéből. Válogatott tanulmányok az évfordulók tükrében*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozat, 2017. 139–153.

⁴⁹ Vö. Gömöri Dóra: A nemzetközi együttműködés új területe – ICOFI. In Szabó Andrea – Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes (szerk.): *Az adó- és vámszolgálatok aktuális kihívásai. Konferencia és tanulmánykötet*. Budapest, MRTT Vám- és Pénzügyőri Tagozata, 2015. 118–125. és Gömöri Dóra: ICOFI – Nemzetközi együttműködés továbbképzések útján. In Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes (szerk.): *Válogatott tanulmányok a Vám- és Pénzügyőri Tanszék fennállásának 30. évfordulója alkalmából*. Budapest, NKE RTK VPT és NAV, 2016. 53–63.

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal rendészeti koncepciója

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal mint államigazgatási és fegyveres rendvédelmi feladatokat ellátó központi hivatalként működő központi költségvetési szerv⁵⁰ rendészeti jellege leginkább a hatáskörébe utalt büntügyi, valamint a rendészeti feladatokban mutatkozik meg. A feladatok célja – más rendvédelmi szervekhez hasonlóan – a törvényes rend megőrzése, valamint annak megzavarása esetén helyreállítása. A törvényes rend védelmének funkciója mellett a rendészet fogalmának immanens részét képezi az állami impériumból származó legitim erőszak eszköze is.⁵¹ Fontos rendészeti jelleget kölcsönöz tehát a szervezetnek, hogy annak pénzügyőrei jogosultak szolgálati feladataik ellátása során úgynevezett rendészeti intézkedések fogantatására és szükség esetén a legitim erőszak alkalmazására is.⁵² A szervezet tevékenysége és fejlesztése során elsődleges cél a hatékony fellépés a központi költségvetési bevételekkel szembeni visszaélésekkel, csalási magatartásokkal szemben, így biztosítva a jogkövető magatartást, a csalárd adózók piaci versenyelőnyének visszaszorítását, megszüntetését.

A rendészeti szakterület indulásakor a vám/határvámhivatalok által végzett szabálysértési tevékenységet ölelte fel, amelynek jogszabályi hátterét a szabálysértésekről szóló 1968. évi I. törvény 31. §-a tartalmazta.⁵³ A tevékenységet a vám/határvámhivatalokban kijelölt szabálysértési előadók végezték, és területi szinten a megyei parancsnokságok, míg országosan a VPOP két főosztálya (Határügyi és Ügyeleti Főosztály, Nyomozati és Szabálysértési Főosztály) ellenőrizte a szakmai munkát. A felderítési eredmények növelése érdekében kis létszámú (két-három fős) kutatócsoportokat állítottak fel a megyei parancsnokságokon. A rendészeti tevékenység fejlődését hazánk európai uniós csatlakozása gyorsította fel, mert a kutatócsoportokat felváltották az Európai Unió külső és belső határai mentén a mélységi ellenőrzési feladatokat ellátó Mobil Ellenőrzési Csoportok (MECS).⁵⁴ A csoportokat nagyobb létszámmal, regionális illetékességgel állítottak fel. Tagjaik járőrtevékenységet végezve speciális felszereltséggel támogatták a vámhivatalok felderítési tevékenységét. A csatlakozás időpontjától a nemzetközi forgalomban közlekedő járművek esetében közlekedési hatóságként jelölték ki a vámhatóságot, így szűk körben (az engedélyhez, bejelentési kötelezettséghez és meghatározott okmány meglétéhez kötött rendelkezések megsértésének esetén), de már önállóan folytathattak le hatósági

⁵⁰ A Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény, 1. § (1).

⁵¹ Christján László: A bizonytalan alapra épülő ház, avagy a rendészet fogalmainak tisztázása. *Iustum Aequum Salutare*, 6. (2010), 1. 190.; Christján László: Law Enforcement. In Schanda Balázs – Varga Zs. András – Csink Lóránt (szerk.): *The basic law of Hungary: A First Commentary*. Dublin, Clarus Press, 2012. 277.; Erdős Ákos: A rendészet általános lényegéről. In Erdős Ákos (szerk.): *Integrált pénzügyőri ismeretek I. Kezdő pénzügyőrök kézikönyve*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata, 2018a. 15.; Finszter Géza: *Rendészettan*. Budapest, Dialóg Campus, 2018. 21.

⁵² Erdős Ákos: A pénzügyőri intézkedésekről. In Erdős Ákos (szerk.): *Integrált pénzügyőri ismeretek I. Kezdő pénzügyőrök kézikönyve*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata, 2018b. 138.; Erdős Ákos: *Pénzügyőri szolgálati ismeretek*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata, 2020a. 252–257.

⁵³ A szabálysértésekről szóló 1968. évi I. törvény 31. §.

⁵⁴ A Vám- és Pénzügyőrségről szóló 2004. évi XIII. törvény 2. § (4).

eljárást. A belföldi forgalomban közlekedő járművek ellenőrzésére továbbra sem rendelkezett önálló jogosultsággal, azonban a közlekedési hatóság ellenőrzési tevékenységébe bevonhatta a vámhatóságot is.⁵⁵ A vámhatóság 2008. január 1-jétől önálló ellenőrzési jogosultságot kapott a belföldi forgalomban, a közúti szállításra vonatkozó szociális jogszabályok (vezetési és pihenőidők, megszakítások stb.) ellenőrzésére, tachográf készülékek üzemeltetésére vonatkozó szabályok ellenőrzésére, valamint a veszélyes áruk (ADR) szállítására vonatkozó szabályok megtartásának ellenőrzésére.⁵⁶ A MECS mellett a szakterület fejlesztése keretében létrejöttek az úgynevezett „Rapid” csoportok. Ezen egységek az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal ellenőrzési szakterületével közösen előre rögzített havi intézkedési terv szerint végezték a tevékenységüket, amelynek célja a feketegazdaság elleni hatékony fellépés, valamint az adózói fegyelem megszilárdítása volt. 2010. január 1-jén életbe lépő fémkereskedelmi szabályozás fémkereskedelmi hatósággként a Vám- és Pénzügyőrséget jelölte ki,⁵⁷ amely rendészeti tevékenysége részeként kezdte meg a fémkereskedelmi ellenőrzések végrehajtását és a jogsértések feltárását. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal létrejöttével (2011. január 1.) Magyarország teljes területén – az EU külső határán működő határátkelőhelyek kivételével – a mélységi ellenőrzési tevékenységet mozgó egységekkel kellett végrehajtani.⁵⁸ A rendvédelmi feladatok szerteágazóvá váltak, egyre jobban előtérbe került a jövedéki jogsértések és a közúti közlekedéshez kapcsolódó jogsértések felderítése, a pihenőidővel kapcsolatos szabályok betartásának vizsgálata, a fémkereskedelmi hatósági és az egyre bővülő szabálysértési feladatok ellátása. Az áruk útjának nyomon követését biztosító Elektronikus Közúti Áruforgalom Ellenőrző Rendszer (EKÁER) 2016-os bevezetésével és fejlesztésével kapott a szakterület újabb irányokat. A területi adó- és vámigazgatóságokon megalakultak a rendészeti és járőrosztályok, majd 2016. július. 1-jével a rendészeti ügyeletek EKÁER ügyeleti osztállyá alakultak (több megyére kiterjedő működési területtel rendelkezve), míg a járőrosztályok mellett, illetve azokat átalakítva a megyei EKÁER ellenőrzési osztályok kialakítása is megtörtént. Míg létszámban kormánytisztviselőkkel bővült a szakterület, addig a feladatokban megjelentek klasszikus adószakmai feladatok is (jogkövetési vizsgálat, kockázatelemzési feladatok, adószakmai rendszerek napi szintű használata stb.). A rendészeti szakterületen az egyes osztályok létrehozása területi szinten az EKÁER-rel kapcsolatos feladatok végrehajtásáról szóló 1103/2016 VEZ. eljárási rend szellemében történt, azonban annak végrehajtására már nem egységesen, hanem az egyéni vezetői döntések mentén került sor. A rendészeti tevékenység megyehatárokhöz kötött járőrtevékenységet jelentett, így nem valósulhatott meg a szállítási útvonalak mentén mozgatható cél- és feladatorientált, egységesen irányított ellenőrzési tevékenység. Mindemellett további problémát jelentett a széttagolt irányítási rendszer és a regionális szinten működő rendészeti ügyeletek szerepének lebegtetése. A létrejövő osztályok területi szinten próbálták mindazon feladatokat

⁵⁵ A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 20. § (1) (7).

⁵⁶ A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 20. §. (11).

⁵⁷ 312/2009. (XII. 28.) Korm. rendelet az egyes fémek begyűjtésével és értékesítésével összefüggő visszaélések visszaszorításáról szóló 2009. évi LXI. törvény végrehajtásáról 1. § (1).

⁵⁸ A Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény 13. §. (8) e).

ellátni, amelyeket az igazgatóságok ügyrendje egyénileg meghatározott részükre, de szinte minden igazgatóság esetében más és más tartalmat jelentett a rendészeti tevékenység.

A Vám- és Pénzügyőrség egykori Központi Járőrszolgálati Parancsnoksága Magyarország területén végzett szerteágazó rendészeti tevékenységet piacokon, közterületeken, közúton, autópályán, kiskereskedelmi egységeknél, sőt még a Dunán is hajtott végre ellenőrzéseket a jogszabálysértések megelőzése és felderítése érdekében.

A Központi Járőrszolgálati Parancsnokság hatósági jogkörrel rendelkező közép fokú szervként sokrétű feladatkörét megtartva alakult át 2011. január. 1-jétől Bevetési Főigazgatósággá, majd Bevetési Igazgatósággá.

A NAV egységes rendészeti koncepciójának megalkotása előtt, 2019-ben átfogó, a rendészeti feladatokat végrehajtó állomány járőrtevékenységét vizsgáló helyzetértékelésre került sor. A vizsgált időben a NAV Bevetési Igazgatósága, valamint a megyei (fővárosi) adó- és vámigazgatóságok járőrtevékenységében párhuzamosságok, koordinációs hiányosságok voltak megfigyelhetők. Az igazgatóságok rendészeti tevékenységét nem a rendszerszerű, hanem sokkal inkább a szigetszerű működés jellemezte. Az idő-sődő járőrállomány a bizonytalan jövőkép és előmeneteli lehetőségek korlátozottsága miatt kevésbé volt motivált. A rendészeti feladatokat pedig jellemzően az előírányzott statisztikai mutatóknak megfelelés karakterizálta. A szervezeti egységek elnevezései, a járőrök szolgálatszervezése, technikai felszereltsége és a használatban lévő szolgálati gépjárművek egyaránt rendkívül változatos képet mutattak. A kereskedelmi forgalomban is kapható technikai/informatikai eszközök gyakorta hibásodnak meg, hiszen azokat alapvetően nem fokozott igénybevételre, illetve szélsőségesen változó időjárási viszonyokra tervezték.

Fentiek alapján a rendészeti tevékenységet a mai kor követelményeihez és lehetőségeihez szükséges igazítani. A szervezet korszerűsítése a NAV szervei közötti feladatmegosztás újragondolásával, egységes stratégiai és szakmai célok meghatározása mentén valósítható meg. A rendszerszerű működés a NAV Bevetési Igazgatósága alapján, a rendelkezésre álló erőforrások koncentrálásával, feladatait tekintve járőrellenőrzésre specializált, professzionális, magas színvonalon és hatékonyan ellátni képes egységgé válással biztosítható.

A hatékonyság növelése, valamint a végrehajtó állomány motivációjának javítása⁵⁹ érdekében céltudatos, jellemzően kockázati tényezőkön alapuló, feladathoz kötött, a területi szervektől érkező úgynevezett megrendelések szükségesek. Ezek a megrendelések tartalmazzák a NAV adatvagyonának felhasználásával, a kockázatelemzéssel kiválasztott adózók helyszíni ellenőrzéseinek főbb vizsgálati szempontjait, a helyszíni cselekmény indokoltságát a járőrtevékenységtől elvárt eredmény megjelölésével. Az egységes rendészeti szervbe integrált járőrtevékenységgel eredményesebb feladatellátást és az állományra ható korrupciós tényezőkkel szembeni nagyobb ellenálló képességet lehet megvalósítani.

⁵⁹ Erdős Ákos et alii: NAV Café. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal személyi állományának utánpótlása, felkészítésük gyakorlati kérdései. *Magyar Rendészet*, 20. (2020), 1. 170–171.

A NAV korszerű rendészeti koncepciója összhangban van a „Magyarország Nemzeti Integrált Határigazgatási Stratégiája 2019–2021” című dokumentummal is, amelyet a Kormány Magyarország Nemzeti Integrált Határigazgatási Stratégiájáról szóló 1471/2019. (VIII. 1.) Korm. határozattal fogadott el. A dokumentum határellenőrzésről szóló 3. fejezete szerint „növelni kell a járőrállomány helyzettudatosságát és reagáló képességét, elsősorban a meglévő eszközök modernizálásával, amortizációs cseréjével, másodsorban új technológiák hadrendbe állításával”.⁶⁰

A rendészeti feladatokat ellátó szervezet átstrukturálása előtt kiemelt szempont volt az érintett állomány megszólítása és felkészítése a változtatást szükségessé tevő szakmai szempontok és előnyök bemutatása mellett.

Az egységes rendészeti szervbe integrált járőrtevékenységgel az alábbi előnyök érhetők el:

- átlátható, nyomon követhető rendészeti tevékenység;
- koncentrált erőforrás-gazdálkodás a kis létszámú osztályok összevonásával;
- költséghatékonyabb feladatellátás (létszám-átcsoportosítás, egy vezetés alatti működés), erőforrás-racionalizálás;
- egységes stratégia, szakmai célok, legjobb gyakorlat mentén történő feladat-végrehajtás;
- az ellenőrzési feladatokat végző, jelenleg különböző NAV-szervek részeként működő szervezetek közötti párhuzamosságok, átfedések megszüntetése;
- hatékony, kockázatelemzésen alapuló, célzott ellenőrzések végrehajtása;
- egzakt módon mérhető teljesítmény;
- gyorsabb reagálás az esetleges rendkívüli eseményekre;
- egy helyen rendelkezésre álló adatokkal, információkkal gyorsan kiszolgálhatók a szakmai irányító szervek;
- fejlesztések, beszerzések egységes tervezése és kezdeményezése;
- az állományra ható korrupciós tényezőkkel szembeni nagyobb ellenálló képesség kialakítása.

A rendészeti koncepció mottója, hogy a rendészeti szerv eredményeit a professzionálisan eljáró járőr tudja biztosítani, aki kiválóan képzett, intézkedése során határozott, törvényes, megjelenése kifogástalan, technikai felszereltsége korszerű, egységes. A pénzügyőr járőr munkavégzése során nem csupán a NAV-ot képviseli, hanem hivatását és kollégáit is. Azért fontos ez, mert „az emberek a másik embert elsősorban a külseje alapján, illetve az első néhány másodpercben szerzett benyomás alapján ítélik meg”.⁶¹

Az elérni kívánt korszerűsítés komplex szakmai folyamat, amelynek főbb sarokpontjai az alábbiak.

⁶⁰ A Kormány 1471/2019. (VIII. 1.) Korm. határozata Magyarország Nemzeti Integrált Határigazgatási Stratégiájáról.

⁶¹ Molnár Katalin – Suba László: Az (egyen)ruha teszi a (szak)embert? A Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos állományának egyenruházati szabályozása. In Csaba Zágon – Szabó Andrea (szerk.): *Közös kihívások – egykor és most*. Tanulmánykötet. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata, 2020. 212–233.

1. *A megrendeléseket támogató korszerű tevékenységirányító informatikai rendszer megalkotása*

Elegendhetetlen, hogy az új rendszerben a lehető legtöbb folyamat automatizált, az információátadás pedig digitalizált legyen, ezzel biztosítva a centrális és valós idejű adatfeldolgozást. Az elbíráló feladata a megrendelésben rögzített igény teljesíthetőségének vizsgálata. A fejlesztés során különös tekintettel kell lenni a rendszer térképészeti funkcionalitásának fejlesztésére, hiszen a megfelelő kompetenciával rendelkező, az ellenőrzés helyéhez közeli járőr kiválasztása így biztosítható.

2. *A tevékenységirányító ügyeleti rendszer korszerűsítése*

A rendészeti tevékenységet összehangoló, modernizált Központi Ügyelet fejlesztési koncepciójának meghatározó eleme a Bevetési Igazgatóság Bevetési-irányítási Főosztály Bevetés-irányítási Osztály, valamint a NAV Központi Irányítás Rendészeti Főosztálya által működtetett központi ügyelet integrációja. Rendeltetése az operatív járőrirányítás országos szinten. A technikai, infrastrukturális fejlesztés által egy centrális, modern tevékenységirányító központ jön létre. Az új tevékenységirányító központnak alkalmasnak kell lennie a napi eseményekre való azonnali reagálásra és a rendelkezésre álló szakmai tapasztalatok minél hatékonyabb felhasználására, csakúgy mint egyes akciók koordinálásának biztosítására.

3. *A rendészettechnikai, híradástechnikai eszközök, szolgálati gépjárművek modernizációja*

A rendészettechnikai eszközök elsősorban a járőregység-felszerelés korszerűsítését célozzák. Ide tartoznak többek között a strapabíró, könnyen mozgatható, kulturált, egységes megjelenést biztosító járőrtáskák, egyéni védőfelszerelések, a rejtekhelyek felfedését támogató szerszámok, kutatási feladatokat segítő, közlekedésbiztonságot növelő eszközök, azonosítást segítő teszterek, energiaellátást biztosító áramfejlesztők, szolgálati gépjárművekbe telepíthető rendszámfelismerő és eseményrögzítő kamerarendszerek. A modern EDR⁶² távközlési megoldások tesztelése számos gyártó által kínált készülék tekintetében megtörtént. A végrehajtott állomány tapasztalatai és a szolgáltató által biztosított tesztelési eredmények alapján három típus beszerzése körvonalazódik, amelyek közt található hagyományos, illetve úgynevezett dual rendszerű⁶³ készülékek is.

A szolgálati gépjárművek modernizációja kapcsán stratégiai cél, hogy a járművek feladat-specifikusan, egységes, markáns, határozott arculattal hat alapvető kategóriába tartozzanak:

- általános kombi járőr jármű,
- speciális kombi járőr jármű,
- 8 fő szállítására alkalmas járőr személygépjármű,
- pick-up terepjáró járőr tehergépjármű,
- speciális, testületi jelleget nem mutató sedan/kombi járőrautók,

⁶² EDR: Egységes Digitális Rádiórendszer.

⁶³ Dual rendszerű készülék: DMR és LTE egy rádióban. Olyan hibrid eszköz, amely ideális platformot biztosít a kritikus hang- és szélessávú adatszolgáltatáshoz egyaránt.

- speciális irodai kialakítású járőr tehergépjármű.
4. *A szolgálati kutyák hatékony, gazdaságos és tervszerű kiképzése*
A szolgálati kutyák hatékony, gazdaságos és tervszerű kiképzése és alkalmazása érdekében indokolt a szakterületet a Bevetési Igazgatóságon belül egy szervezeti elem irányítása alá vonni. Ennek eredményeként a kutyák kiképzése, szolgálatban való alkalmazása egységes követelmények mentén valósul meg, a kutyákkal kapcsolatos teendők egy kézben összpontosulnak.
 5. *A járőrök által végzett ellenőrzések és vizsgálatok támogatása érdekében egységes járőr-, valamint ügyeleti tudástár létrehozása*
A járőr- és ügyeleti tudástár olyan viszonylag rövid, könnyen áttekinthető információkat tartalmaz, amelyek az adott szolgálati feladat (ellenőrzéstípus) gyors és jogszerű végrehajtását támogatják. A jövőben alkalmazott tudástár zárt rendszerben elérhető applikáció formájában számos innovatív, hatékonyságot növelő megoldást tartogat.
 6. *Innovatív rendészeti képzési programok*
A törvényes, határozott és szakszerű intézkedések érdekében a gyakorlatias, korszerű képzéseknek kulcsszerepük van.⁶⁴
„A társadalmi életviszonyokat lekövető jogalkotás mindig naprakész felkészültséget követelt a jogalkalmazóktól. Úgy tűnik azonban, hogy napjaink változásai az eddiginél dinamikusabb és szélesebb körű felkészülést igényelnek. Az egyre újabb kihívásokkal történő szembenézésnek pedig immanens részét képezi a rendészeti állomány tudásának, gyakorlatának folyamatos fejlesztése.”⁶⁵
A jövőben a járőrök részére tervezett kommunikációs tréningek, intézkedéstaktikai, vezetéstechnikai programok mind azt a célt fogják szolgálni, hogy a feladat végrehajtása professzionális, biztonságos és eredményes legyen.
 7. *Hazai és nemzetközi rendészeti megoldások, legjobb gyakorlatok tanulmányozása, adaptálása*
A hazai rendészeti megoldások kapcsán elsősorban a rendőrség, valamint a honvédség fejlesztési eredményei szolgálhatnak mintául. A külföldi társszervek rendészeti tevékenységének jellemzőit, rendszerét a Covid-19-világjárvány miatt 2021-re kellett ütemezni. Azonban még a járvány előtt, 2020 januárjában a NAV rendészeti, bünyügyi vezetői eredményes szakmai látogatást tettek Németországban. A tanulmányút összegzése, hogy a német vámhatóság ügyeleti és járőrtvékenységét korán sem elérhetetlen „high-tech” technológia jellemzi, hanem sokkal inkább magas fokú precizitás, egyszerű és világos feladatmeghatározás. A végrehajtást kiváló eszközrendszer, valamint a mindenre kiterjedő rend határozza meg. A korszerű,

⁶⁴ Például a Nemzetközi Oktatási Központ, Nemzetközi Pénzügyi Nyomozói Akadémia (ICOFI) által szervezett képzések.

⁶⁵ Erdős Ákos: Tudományos eredmények a közterületen végzett rendészeti tevékenység szolgálatában – irodalmi áttekintés. In Csaba Zágon – Szabó Andrea (szerk.): *Közös kihívások – egykor és most. Tanulmánykötet*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata, 2020b. 84.

részben hagyományos rendészeti megoldásokkal operáló német rendészeti modell mintaként szolgált a koncepció megalkotásakor.⁶⁶

A rendészeti koncepció kísérleti helyszíne a NAV Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Adó- és Vámigazgatóságon 2019 októberében indult úgynevezett „pilot projekt”, amelynek során letisztultak a rendészeti feladatok, egyértelművé váltak a szakterületi igények, és egyszerűbbé vált az adminisztráció.

A rendészeti pilot projekt indulását követő hónapokban az eredményesség jelentősen nőtt (19,78%-ról 73,5%-ra), ami a szemléletváltás szükségességét egyértelműen igazolta.

A megrendelésalapú feladatvégzés folyamata három jól elkülöníthető részből áll, ahol az első a szakterületi igényt tartalmazó *megrendelés* feladása, második a *klasszikus rendészeti tevékenység*, harmadik pedig az *eredmények feldolgozása, visszacsatolás*. A megrendelési folyamatok kapcsán kiemelt jelentősége van az időzítésnek. A végrehajtás prioritizálását az azonnali intézkedést igénylő, valamint a 3, 8 vagy 30 naptári napon belül, illetve egy előre meghatározott konkrét napon elvégzendő feladatbesorolás segíti.

A járőrök szolgálatsszervezése kapcsán a személyes kompetenciák is előtérbe kerültek, ezáltal a gyors, törvényes és hatékony feladatellátás minden oldalról biztosított.

A „pilot projekt”-ben, amely a rendészeti koncepció laboratóriumának tekinthető, a járőrirányítás merőben új módszere valósult meg. A szakterületek közti szoros együttműködés eredménycentrikus szemlélettel párosult, ami a megrendelő és a végrehajtó oldalon is jól érzékelhető.

A NAV rendészeti feladatainak hatékony, célirányos és a nap 24 óráját lefedő végrehajtása a jövőben központi kockázatelemzéssel támogatott, egységes rendezőelvek mentén emelkedik magasabb minőségi szintre. Az egész országra kiterjedő átalakítás egységes stratégiai tervezés alapján komplex és korszerű rendészeti tevékenységet eredményez, amely szakmai célok szerint összehangolt működéssel támogatja a hivatal jobb teljesítményét és a gazdaság fehéritését.⁶⁷

Összefoglalva: a NAV rendészeti koncepciója a rendre építkezik. Olyan rendre, ahol kiválóan képzett pénzügyőr járőr van a középpontban, aki mögött minőségi, egységes felszerelés, korszerű munkaeszközök és stabil támogató szervezet található.

Felhasznált irodalom

Arnold Mihály: *Ma már holnap van. A magyar gazdaság és a Vám- és Pénzügyőrség*. Budapest, VIVA Média Holding, 2002.

Christián László: A bizonytalan alapra épülő ház, avagy a rendészet fogalmainak tisztázása. *Iustum Aequum Salutare*, 6. (2010), 1. 175–192. Online: http://epa.oszk.hu/02400/02445/00016/pdf/EPA02445_ias_2010_1_175-192.pdf

⁶⁶ Molnár Ákos: Német rendészeti modell. *#Hivatal, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal lapja*, 2. (2020), 2. 25.

⁶⁷ Kis Péter András: Csak az jöjjön, aki bírja! *#Hivatal, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal lapja*, 2. (2020), 5. 4–5.

- Christián László: Law Enforcement. In Schanda Balázs – Varga Zs. András – Csink Lóránt (szerk.): *The basic law of Hungary: A First Commentary*. Dublin, Clarus Press, 2012. 235–242.
- Csaba Zágon: A logisztikai támogatást biztosító eszközök és azok alkalmazása. *Hadtudomány*, 18. (2008), 3–4. 28–32. Online: www.mhht.eu/hadtudomany/2008/3_4/26_30.pdf
- Csaba Zágon: Határellenőrzés kockázati értékelése: határátkelőhelyek kockázati profilja. *Magyar Rendészet*, 12. (2012), 1. 69–77.
- Csaba Zágon: Felderítési információkon alapuló rendészet a nemzetközi akciók tapasztalatainak tükrében. In Czene-Polgár Viktória – Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes (szerk.): *Mérföldkövek az adó- és vámigazgatás történetéből. Válogatott tanulmányok az évfordulók tükrében*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozat, 2017. 139–153.
- Csaba Zágon: Experiences and spread of risk analysis in the law enforcement. In Czene-Polgár Viktória – Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes (szerk.): *Innováció, elektronizáció, tudásmenedzsment*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozat, 2018. 47–57. Online: www.researchgate.net/publication/330448970_Experiences_and_spread_of_risk_analysis_in_the_law_enforcement
- Erdős Ákos: (Gyógy)szer – A gyógyszerrendészeti szabálysértések. *Vám-Zoll*, (2014), 4. 14–17.
- Erdős Ákos: Gyógyszerrendészet – egy speciális feladat kihívásai. In Szabó Andrea – Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes (szerk.): *Az adó- és vámszolgálatok aktuális kihívásai. Konferencia- és tanulmánykötet*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság, 2015. 66–82.
- Erdős Ákos: A Vám- és Pénzügyőrség kábítószer-ellenes tevékenysége a rendszerváltást követő első évtizedben. *Rendvédelem-történeti Füzetek*, 27. (2017), 54. 15–24. Online: http://epa.oszk.hu/02100/02176/00022/pdf/EPA02176_rendvedelem_54_015-024.pdf
- Erdős Ákos: A rendészet általános lényegéről. In Erdős Ákos (szerk.): *Integrált pénzügyőri ismeretek I. Kezdő pénzügyőrök kézikönyve*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata, 2018a. 13–24.
- Erdős Ákos: A pénzügyőri intézkedésekről. In Erdős Ákos (szerk.): *Integrált pénzügyőri ismeretek I. Kezdő pénzügyőrök kézikönyve*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata, 2018b. 138–155.
- Erdős Ákos: *Pénzügyőri szolgálati ismeretek*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata, 2020a.
- Erdős Ákos: Tudományos eredmények a közterületen végzett rendészeti tevékenység szolgálatában – irodalmi áttekintés. In Csaba Zágon – Szabó Andrea (szerk.): *Közös kihívások – egykor és most. Tanulmánykötet*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata, 2020b. 70–94.
- Erdős Ákos – Magasvári Adrienn – Molnár Katalin – Pócsi Anikó – Szabó Andrea – Vas Adrienn: NAV Café. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal személyi állományának utánpótlása, felkészítésük gyakorlati kérdései. *Magyar Rendészet*, 20. (2020), 1. 149–178.
- Finszter Géza: *Rendészettan*. Budapest, Dialóg Campus, 2018.
- Gömöri Dóra: A nemzetközi együttműködés új területe – ICOFI. In Szabó Andrea – Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes (szerk.): *Az adó- és vámszolgálatok aktuális kihívásai. Konferencia és tanulmánykötet*. Budapest, MRTT Vám- és Pénzügyőri Tagozata, 2015. 118–125. Online: <https://rtk.uni-nke.hu/document/rtk-uni-nke-hu/az-ado-es-vamszolgalatok-aktualis-kihivasai.original.pdf>
- Gömöri Dóra: ICOFI – Nemzetközi együttműködés továbbképzések útján. In Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes (szerk.): *Válogatott tanulmányok a Vám- és Pénzügyőri Tanszék fennállásának 30. évfordulója alkalmából*. Budapest, NKE RTK VPT – NAV, 2016. 53–63.

- Kis Péter András: Csak az jöjjön, aki bírja! #Hivatal, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal lapja, 2. (2020), 5. 4–5.
- Kovácsics Iván (szerk.): *Emlékkönyv a Vám- és Pénzügyőrség történetéről 1867–2000*. Budapest, VIVA Média Holding, 2000.
- Magasvári Adrienn: Adó- és vámhatóságok szervezeti integrációja – bilaterális összehasonlítás, avagy egy tanulmányút tapasztalatai. In Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes – Szabó Andrea (szerk.): *Az adó- és vámszolgálatok aktuális kihívásai*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság, 2015. 165–176.
- Magasvári Adrienn: Szervezeti integráció stratégiai szemszögből. In Keresztes Gábor (szerk.): *Tavaszi Szél 2016 = Spring Wind 2016. Tanulmánykötet*. III. kötet. Budapest, Doktoranduszok Országos Szövetsége, 2016. 60–65.
- Magasvári Adrienn: A Nemzeti Adó- és Vámhivatal szerepe, szervezete, feladatai, személyi állománya. In Erdős Ákos (szerk.): *Integrált pénzügyőri ismeretek I. Kezdő pénzügyőrök kézikönyve*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozat, 2018. 25–43.
- Magasvári Adrienn: Az emberi tényező szerepe a szervezeti változás sikerében – egy integráció margójára. In Keresztes Gábor – Szabó Csaba (szerk.): *Tavaszi Szél 2018 = Spring Wind 2018. Tanulmánykötet*. Budapest, Doktoranduszok Országos Szövetsége, 2018b. 507–516.
- Molnár Ákos: Német rendészeti modell. #Hivatal, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal lapja, 2. (2020), 2. 25.
- Molnár Katalin – Suba László: Az (egyen)ruha teszi a (szak)embert? A Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos állományának egyenruházati szabályozása. In Csaba Zágon – Szabó Andrea (szerk.): *Közös kihívások – egykor és most*. Tanulmánykötet. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata. 2020. 212–233.
- Pajor Andrea: Az EKÁER-ellenőrzések rendészeti jellege. Magyar Rendészet, 20. (2020), 1. 107–120. Online: <https://doi.org/10.32577/mr.2020.1.7>
- Potoczki Zoltán: A dohánygyártmány jövedéki szabályozásának aktualitásai. In Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes – Szabó Andrea (szerk.): *Az adó- és vámszolgálatok aktuális kihívásai*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság, 197–215.
- Potoczki Zoltán: Jövedéki jogintézmények egykor és most. In *Biztonság, szolgáltatás, fejlesztés, avagy új irányok a bevételi hatóságok működésében*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozat, 2019. 190–202. Online: https://rtk.uni-nke.hu/document/rtk-uni-nke-hu/bizt_szolg_fejl_2019vpt.pdf
- Suba László: A vámhatóság interoperabilitása – és annak kommunikációja. (A 2004-es EU-csatlakozás kihívásai). *Hadtudományi Szemle*, 8. (2015), 4. 306–315. Online: http://epa.oszk.hu/02400/02463/00029/pdf/EPA02463_hadtudomanyi_szemle_2015_04_306-315.pdf
- Suba László: Az árumozgás-felügyelet elektronizálási folyamata a vámhatóságnál. In Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes (szerk.): *Biztonság, szolgáltatás, fejlesztés, avagy új irányok a bevételi hatóságok működésében*. Budapest, MRTT Vám- és Pénzügyőri Tagozata. 202–216. Online: http://real.mtak.hu/105893/1/18_Zsambokine_Ficskovszky_Agnes_A_Genfi_Nomenklatura.pdfsequence21
- Szabó Andrea: Kormányhivatal – rendészet? *Magyar Rendészet*, 12. (2012), 4. 147–153.
- Szabó Andrea: Rendészeti kontroll a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnál. *Magyar Rendészet*, 13. (2013), 2. 95–102.
- Szabó Andrea: Egy új „státusú” központi hivatal rendvédelmi feladatai. In Deák József – Gaál Gyula – Sallai János (szerk.): *A toll sokszor erősebb, mint a kard*. Rendészettudományi

- tanulmányok Prof. Fórizs Sándor 65. születésnapja tiszteletére.* Budapest, NKE Rendészettudományi Kar, 2016. 200–210.
- Szabó Andrea: A pénzügyi igazgatás szervezeti keretei egykor és most a rendészeti feladatok tükrében. In Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): *Szent Lászlótól a modernkori rendészettudományig.* Budapest, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja a Magyar Rendészettudományi Társaság közreműködésével, 2017. 351–356.
- Szabó Andrea – Takács Dávid: Magyarország és Kína kereskedelmi kapcsolatai és a bevételi hatóságot érintő kihívások. In Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes (szerk.): *Biztonság, szolgáltatás, fejlesztés, avagy új irányok a bevételi hatóságok működésében.* Budapest, MRTT Vám- és Pénzügyőri Tagozat, 2019. 218–241.
- Szendi Antal: A katonai csapatmozgások vámjogi és vámeljárási kérdései. In Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): *Tanulmányok „A változó rendészet aktuális kihívásai” című tudományos konferenciáról.* Pécs, Magyar Hadtudományi Társaság, 2013. 331–338.
- Szendi Antal: A vámjogi környezet 25 évvel ezelőtt. In Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes (szerk.): *Válogatott tanulmányok a Vám- és Pénzügyőri Tanszék fennállásának 25. évfordulója alkalmából.* Budapest, NKE RTK Vám- és Pénzügyőri Tanszék, 2016. 135–147. Online: <https://rtk.uni-nke.hu/document/rtk-uni-nke-hu/valogatott-tanulmanyok-a-vam-es-penzugyori-tanszek-fennallasanak-25-evforduloja-alkalmabol.original.pdf>
- Szendi Antal: Ügyfélélőnyök az Uniós Vámkódexben. *Magyar Rendészet*, 20. (2020), 1. 191–202. Online: <https://doi.org/10.32577/mr.2020.1.12>
- Vankó László: Az adózás kriminalizálása és annak aktualitásai. In Domokos Andrea (szerk.): *A költségvetés büntetőjogi védelme konferencia előadásainak szerkesztett változata.* Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar – Patrocinium Kiadó, 2017. 73–80.

Jogszabályok

1968. évi I. törvény a szabálysértésekről
1988. évi I. törvény a közúti közlekedésről
1995. évi C. törvény a vámjogról, a vámeljárásról, valamint a vámigazgatásról
1995. évi CI. törvény a vámtarifáról
1997. évi CIII. törvény a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól
2003. évi LXXXVIII. törvény az energiaadóról
2003. évi CX. törvény a regisztrációs adóról
2003. évi CXXXVII. törvény a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól
2003. évi CXXXVI. törvény a közösségi vámjog végrehajtásáról
2004. évi IX. törvény az általános forgalmi adóról szóló 1992. évi LXXIV. törvény módosításáról
2004. évi XIII. törvény a Vám- és Pénzügyőrségről
2005. évi XXVI. törvény az adókról, járulékokról szóló törvények módosításáról
2007. évi CXXXVII. törvény az általános forgalmi adóról
2010. évi CXXXII. törvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról
2012. évi CXXXIV. törvény a fiatalok dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről
2013. évi CXL. törvény a fémkereskedelemtől

2016. évi LXVIII. törvény a jövedéki adóról

1966. évi 2. számú törvényerejű rendelet a vámjog szabályozásáról

1982. évi 11. törvényerejű rendelet a vámeljáráások egyszerűsítéséről és összehangolásáról szóló, Kyotóban az 1973. évi május hó 18. napján kelt nemzetközi egyezmény kihirdetéséről

312/2009. (XII. 28.) Korm. rendelet az egyes fémek begyűjtésével és értékesítésével összefüggő visszaélések visszaszorításáról szóló 2009. évi LXI. törvény végrehajtásáról

39/1976. (XI. 10.) PM-KkM együttes rendelet a vámjog részletes szabályainak megállapításáról és a vámeljáráás szabályozásáról

A Kormány 1471/2019. (VIII. 1.) Korm. határozata Magyarország Nemzeti Integrált Határigazgatási Stratégiájáról

12600/1976. VPOP sz. a vámkezelésekre vonatkozó végrehajtási utasítás

A Tanács 1186/2009/EK rendelete (2009. november 16.) a vámmentességek közösségi rendszerének létrehozásáról

A Bizottság 2020. április 3-i (EU) 2020/491 határozata a 2020-as Covid-19-járvány hatásaival szembeni fellépéshez szükséges áruk behozatalivám- és hozzáadottértékadó-mentességéről

Egyéb dokumentumok

Jelentés a Vám- és Pénzügyőrség működésének és gazdálkodásának ellenőrzéséről. Állami Számvevőszék, 1995. október 2–3. Online:

www.asz.hu/storage/files/files/%C3%96sszes%20jelent%C3%A9s/1996/284j000.pdf?download=true

NAV: NAV Évkönyv 2011. *Tények, információk a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetéről és annak 2011. évi tevékenységéről.* Budapest, 2012.

NAV: NAV Évkönyv 2019. *Tények, információk a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetéről és 2019-es tevékenységéről.* Budapest, 2020.

NAV: *A modern jövedéki szabályozás két évtizede Magyarországon.* Budapest, 2013.